

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

LA ANIVERSAREA VĂRSTEI DE 80 ANI A PREA SFINȚITULUI EPISCOP NICOLAE IVAN

Intimpinare
fratelui episcop octogenar Nicolae Ivan.

Bine ai venit,

Fără a fi fost înrudiți ori vecini, el din regiunea Carpaților, eu din regiunea triumphiului Tisa-Murăș, ne-am întâlnit cu aproape jumătate veac mai în urmă în tabăra oastei creștine și am rămas nedespărțiți frați de cruce până în ziua de astăzi. Povestea preținiei noastre se confundă cu povestea semicentenarului din urmă, căci n'am trăit pentru noi, ci pentru idealul ce a călăuzit acea agitată epocă de prefacere istorică.

Ajunși în pământul făgăduinței ne-am făcut pe vatra goală două colibi, a mea în Oradea a lui în Cluj. Colibile acestea au crescut în palate episcopale pentru Biserică, iar pentru noi vaste case de lucru. Ani cinsprezece de-arândul n'a fost repaos în aceste case. Dumnezeu a binecuvântat această muncă și ne-a lungit firul vieții la limita de vârstă a supremelor bătrânețe. Cu trei ani mai în urmă eu, astăzi el. Nici când nu ne-am lăsat unul de altul.

Când ne va veni ceasul deslegării de ferecările cele pământești, nădăjduesc să ajungem tot la un loc și în patria nouă unde vom afla și noi odihna, de care n'am avut parte pe acest pământ.

Îți doresc, frate Nicolae, cel mai mare bine: puterea vie la lucru până la sfârșit.

Octogenarul Episcop

R. Roman

Episcopul Nicolae Ivan

Iubite și Preasfințite Părinte,

Mulțumiri din toată inima pentru nouile dovezi de dragoste. Și până la revedere lasă-mă să-ți strâng mâna cu urarea ca încă mulți ani să păstorești în scaunul D.-Tale — pentru a da pildă tuturor cum se poartă în mână o cârje arhierescă. La revedere. Cu dragoste,

Octavian Goga

Opera măreață, pe care Prea Sfințitul a îndeplinit-o în noua episcopie a Clujului se datorește acestor neîntrecute calități personale: fără dânsul, trebuie să mărturisim, toți în cea mai bună și curată conștiință, n'am fi astăzi unde ne găsim — în una din cele mai bine așezate și înzestrate, mai bine organizate și conduse Eparhii ale Bisericii noastre ortodoxe.

Iar dacă ținem seama, că aci totul a trebuit făcut din nou, că Prea Sfințitul sârbătorit, nu avea, înainte cu cincisprezece ani, la venirea sa în Cluj, nici măcar un colț de cameră în care să-și razime cârja, iar acum se găsește în mijlocul unei adevărate citadele bisericești, culturale și naționale, clădite prin voința, priceperea și stăruința sa și a colaboratorilor, de care a știut să se înconjure, putem afirma, fără a deprecia și jigni pe nimeni, că în nici o eparhie a țării — chiar în cele mai bogate și mai vechi! — nu s'a făcut, în acest timp, o operă, relativ, mai însemnată și temeinică, mai frumoasă și meritoasă, ca în această Eparhie a noastră.

Scrierea părintelui Consilier Sebastian Stanca despre cei zece ani de viață ai Episcopiei Clujului este cea mai grăitoare

dovadă a acestei afirmațiuni. Căci, evident, nu e puțin și obișnuit lucru, ca în așa de scurt timp, într'o epocă de așa mari greutăți și cu ajutoare de Stat așa de restrânse, să se fi putut totuși chivernisi averi în valoare de peste 33 milioane Lei, să se fi putut întemeia și susține așezăminte bisericești și culturale de cel mai mare folos și viitor, să se fi putut organiza, cu exemplară rânduială și disciplină, viața administrativă și pastorală a Eparhiei și să se fi putut înălța cea mai monumentală catedrală a Bisericii ortodoxe din țară. Și toate acestea spre binele și folosul nu numai al acesteia, al Bisericii, ci și al Națiunii, pentru că, sub acest raport, opera înfăptuită de Prea Sfințitul Nicolae Ivan, aci, în Cluj, constituie un prețios aport la organizarea vieții publice românești și de Stat în inima Ardealului.

Dar ceea ce-i mai de admirat, e că cel dintâi dintre noi, care socotește această operă numai un început și care urmărește cu mai multă râvnă și ardoare, cu mai multă conștiință inimă, continuarea, dezvoltarea ei, cât mai intens și cât mai

La aniversarea de 80 ani,

Prea Sfințitul Episcop Nicolae Ivan al Clujului a împlinit 80 de ani.

Providența divină, prin a căreia rânduială păstorește mai bine de un deceniu eparhia noastră, i-a ajutat să ajungă la această înaintată și frumoasă vârstă, complect sănătos și în deplinătatea facultăților sale sufletești.

A vorbi de „bătrânețe“ acestui viguros bărbat e, însă, un eufemism. Căci nu poate fi bătrân omul de neînfrântă voință, de nebiruită energie, de exemplară hărnicie, de rară chibzuință și de bogată experiență, care este Prea Sfințitul Nicolae Ivan și care, deși pe pragul vârstei de octogenar, e încă capabil de a-vânt tineresc pentru cauzele mari și nobile și de bine făcător optimism pentru toate rosturile viitoare ale neamului.

grabnic, este tot Prea Sfințitul nostru Episcop. Ochii săi privesc mereu înainte — numai înainte. Cele înfăptuite sunt considerate ale trecutului. Datori noi i se impun la fiecare pas — mai mari, mai grele. Și 'n fața lor, sufletul său tânăr și viguros, voința și energia sa neistovită nu înțeleg să cedeze ori să se descurajeze un moment, chiar când alții ar fi descurajați ori în neputință să-l ajute după cum ar trebui. La puțini oameni creatori se poate aplica mai bine deviza năzuinții permanente spre ideal — Excelsior! Tot mai sus! Tot mai sus! — ca la Părintele Episcop Ivan.

Iată de ce toți cei ce-i cunoaștem vrednicia, îi prețuim faptele și-i apreciem meritele, ținem să-l omagiem din toată inima la a 80-a aniversare a vieții și la a 15-a a episcopatului, făcându-i urările cele mai călduroase de sănătate și rugând pe Dumnezeu, ca 'n marea și nemărginita sa îndurare spre cei buni și aleși, să-i dea mulți ani încă puteri sufletești îndestulătoare ca să crească și să sporească talantul, ce i-a încredințat spre îngrijire și fructificare. Și iată de ce la sărbătorirea noastră, a credincioșilor Episcopiei ortodoxe a Clujului, e sigur că participă azi toți cei, ce au urmărit viața bogată și rodnică de până acum a Prea Sfințitului nostru Episcop, pusă întregă în slujba Bisericii și a Neamului.

Alexandru Lapedatu.

ROSTUL BISERICII NOASTRE

Greutățile de tot soiul, în care ne sbatem de atâția ani, cu criza economică prelungită și cu criza morală de proporții tot mai mari, sunt fenomene firești în epoca de tranziție, dela ideologia veacului al XIX-lea, la ideile, nedefinite încă de ajuns, ale secolului, ce începe cu războiul neamurilor. Locul unei generații, care a intrat în vremile noi cu convingerile perimate ale epocii trecute, n'a fost ocupat încă de generația tânără adaptată nouilor împrejurări.

În special la noi, mai puțin pregătiți decât alte popoare pentru schimbările radicale aduse de pacea cea mare, criza de adaptare e cu atât mai puternică, cu cât în noua noastră casă bântue neturburați strigoi veacurilor trecute.

Partea cea mai mare din trecutul nostru, noi am luptat pentru apărarea gleei străbune și a naționalității noastre. Cu această mentalitate defensivă am intrat în țara întregită.

De o sută de ani și mai bine noi am fost orbiți de mirajul civilizației apusene. Imitatori servili ai clișeeilor aduse din vestul Europei, noi am întemeiat noul stat pe un liberalism, care a creiat corpurilor străine condiții de dezvoltare primejdioase organismului nostru, pe o democrație exagerată, care a ridicat la posturile de conducere o mulțime de elemente îndoelnice, proffitori abili ai vremurilor turburi.

Abia de câțiva ani se accentuiază la noi un duh de cucerire a țării românești pentru Români, o tendință din ce în ce mai puternică de a ne emancipa de sub prestigiul exagerat al civilizației apusene, o accentuare conștientă a culturii autohtone, o încredere viguroasă în virtuțile naționale și în calitățile noastre etnice.

Precum în trecut Biserica a fost cel mai puternic scut al apărării naționale, tot astfel rostul ei e din cele mai importante în noua epocă de cucerire națională, în care am intrat.

Înainte de toate, fiindcă legea strămoșească, împreună cu limba, e elementul distinctiv față de oricare alt neam. Deosebirea aceasta nu e numai exterioară, ci atinge și structura sufletească. Precum graiul nostru e altul decât graiurile vecinilor noștri, nu numai fiindcă întrebuițăm alte cuvinte decât ei, ci și fiindcă le legăm în altfel de construcții și expresii figurate, în care se reflectă sufletul nostru, cu însușirile lui de rasă, — tot astfel Biserica noastră nu se deosebește de a catolicilor, fiindcă preoții noștri poartă barbă și de a reformatilor fiindcă ritul nostru e altul decât al lor, ci și fiindcă duhul, ce stăpânește în Biserica dreptmăritoare e altul decât în celelalte biserici. Acest duh a picurat, necurmat, de aproape două mii de ani, în concepția noastră creștină, nuanțe ce nu mai pot fi șterse din sufletele noastre, dezvoltată veacuri de-a rândul în strânsă legătură cu Biserica, un anumit caracter. Etnicul nostru de esență latină, identificându-se cu ortodoxia a dat românismului o notă prețioasă și originală, cu care ne putem prezenta în modul cel mai avantajos în marea concurență a culturilor naționale.

În al doilea rând, fiindcă la temelie luptei de cucerire națională trebuie să stea o neclintită concepție morală. Dacă istoria ne învață că numai acele popoare au însemnat ceva în dezvoltarea omenirii, care n'au fost simple aglomerări de masse, cu

idei diverse și interese centrifuge, ci unități naționale conduse de aceleași aspirațiuni și idealuri, tot experiența trecutului ne arată, că numai acele națiuni au ajuns mari și puternice, cari au fost conștiente de misiunea lor.

Nu tendințe meschine de căpătuială, ci convingerea neștrămutată în marea misiune, pe care poporul nostru are s'o îndeplinească în lume, trebuie să ne conducă.

Izbânda nu ne-o vor aduce abilitățile și oportunismul politicianilor rutinați, ci curățenia sufletească pilduitoare a conducătorilor de mâine. Iar această ridicare morală n'o poate face decât Biserica, căreia va trebui să i se dea în viitor tot prestigiul, de care are nevoie.

Sătui de materialismul, ce ne-a stăpânit fără să ne poată feri, suntem azi însetați după spiritualism. Dorința de a deschide larg ușile caselor noastre Mântuitorului, devine din ce în ce mai generală. Și nu numai ca unui oaspe de ocazie, mângăitor în clipe de restriște și de suferinți, ci ca unui însoțitor și călăuzitor perpetuu întru cărările drepte ale Domnului.

Sextil Pușcariu

Octogenarul Episcop Nicolae Ivan.

Alegerea și înscăunarea părintelui Nicolae Ivan la cârma reînființatei ctitorii a lui Ștefan cel Mare, actuala Episcopie a Clujului, Feleacului și Vadului, — a fost o clipă istorică rară, o manifestare a dreptății divine pururea biruitoare și un prilej de legitimă bucurie pentru toată suflarea românească.

La locul acesta de luptă, de muncă și de grea răspundere P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan a adus scânteia duhului de jertfelnicie moștenită, în atmosfera satului natal (Aciliul Sibiului) dela vrednicul de pomenire Ioan Avramovici, înfățișat de documentele secolului XVIII, atât de sbuciumat în viața Românilor din Transilvania, în lumina simpatică a luptătorului neînfricat, care părăsindu-și rosturile familiare, plecase pe drumurile primejdioase ale „sfintei Rusii“, gata în ori ce clipă a se sacrifica pentru salvarea credinței strămoșești din mreșile celor, ce-i căutau pierzarea.

Scânteia aceasta a călăuzit și activitatea publică a P. Sf. Sale Episcopului Nicolae Ivan timp de o jumătate de veac și mai bine. Ca învățător în Săliște, ca protopop în Orăștie și Alba-Iulia, ca redactor la „Telegraful Român“, ca asesor consistorial și ca profesor de religie la liceul de stat din Sibiu, nu a lipsit niciodată dela locul de datorie, de luptă și de sacrificiu pentru interesele obștești, cărora a nizuit totdeauna și a reușit să le subordoneze pe cele particulare.

Însușirea lui de căpetenie, adusă ca moștenire scumpă din casa părinților săi țărani și care-i împodobește așa de fericit vârsta de octogenar, o formează iresistibila pornire spre fapte, neastâmpărul și setea de creațiune, din care au isvorât numeroase inițiative și realizări, menite o-i perpetua numele atât între credincioșii din Arhiepiscopia Sibiului, cât mai ales între cei din Eparhia Clujului.

A fost un ceas binecuvântat și plin de consecințe mari, când a descălecat asesorul Nicolae Ivan din Sibiu, în vara anului 1919, cu un vraf de acte administrative, cu o masă și două scaune la Cluj, unde a izbutit a restaura uimitor de repede și a organiza temeinic, Episcopia ortodoxă de odinioară, care fusese înmormântată în vișorul primelor decenii involburate ale veacului XVII.

Mulțimea înfăptuirilor solide ale celor 16 ani de muncă pricepută și însuflețită, dă dovadă îmbucurătoare că, în împrejurările de atunci omul cel mai potrivit pentru cărmuirea acestei Eparhii, reînviată din cenușa trecutului, nu putea fi decât un om al faptelor ca Nicolae Ivan.

Misiunea aceasta istorică a știut s'o îndeplinească cu deosebită vrednicie și continuă a o îndeplini cu râvnă vrednică de toată lauda ca unul care în cursul strădalnicei sale activități publice nu s'a oprit niciodată la calea jumătate.

Recunoștința clerului și poporului n'a întârziat a sublinia, cu prilejul sfințirii Catedralei ortodoxe din Cluj, această activitate mai bogată în roade trănice decât oricare alta din întreg cuprinsul Patriarhiei noastre.

Mai presus decât recunoștința aceasta, va picura însă mângăiere în sufletul neobositului octogenar răsplata Domnului, Căruia n'a încetat a-i aduce slujbă credincioasă prin fapte, asemenea omului din Evanghelie „care a săpat adânc și a pus temeliiile casei sale pe piatră, iară vărsându-se apele, s'a lovit

râul de casa aceea și nu a putut să o clătească, pentru că era zidită pe piatră“.

Pe piatra credinței ortodoxe a clădit P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan, înălțând altare de rugă și închinare la sate și în numeroase centre orășenești, pe unde biserica ortodoxă nu era tolerată în trecut decât la periferie. Aceste altare vor dăinui în veac. Oricât de vijelios le-ar mai isbi vreodată valul vremilor călătoare, nu le va mai putea clinti din loc. Avem însăș jăgăduința Mântuitorului, că ceea ce s'a clădit pe piatra credinței nu poate fi biruit nici de porțile iadului.

În această jăgăduință divină își va afla octogenarul Episcop al Clujului suprema răsplătire a tuturor ostenețelor închinare, din fragedă tinerețe până la adânci bătrânețe, bisericii și neamului românesc.

Și va fi în drept să rostească, în mijlocul celor strânși în preajma lui spre a-l sărbători, cuvântul apost. Pavel: „Luptă bună am luptat, credința am păzit, cursul am plinit.“

Prof. Ioan Lupăș

CATEDRALA

Va fi un loc de repaus al conștiințelor, de reculegeri gânditoare, de liniștire sufletească, dar va fi și o poartă spre viitor...

Are un cusur; cupola nu-i este aurită, pentru ca și pe din afară să simbolizeze ce va trebui să fie pe din lăuntru: Aur ortodox.

Are încă un cusur; dacă o privești din față, dincolo ochii cer un razim de verdeață, de copaci, cari s'o îmbrățișeze cu simpatică, răcoritoarea înfățișare a codrilor care 'nconjurau odinioară și 'nconjoară încă mănăstirile vechi, pe toată suprafața pământului românesc; curând vor crește însă și copacii, pentru ca natura să-i fie mereu aproape, catedralei.

Catedrala din Cluj.

Imprejurul ei vor crește flori desmierdate de soarele, care chiar asupra ei se revarsă bogat; soare și flori? Cine sunt copilele și femeile care le vor răsădi aici cu mâini albe și tremurând în suflete adorarea?

Este mult de-atunci, de când cetiu o legendă gingașe: Iisus eră copil, când s'a urcat la cer; ședea 'ntr'o floare, ca un fluture, ca o albină; și, de puterea lui, floarea, crescî, până-l ajunse la poarta raiului...

Nouă, copacii și florile ne vor duce până acolo numai gândurile noastre; cu blândețe.

*

Dar acolo 'nlăuntru, ce se va 'ntâmplă?

Să nu se uite că nu demult a trăit un filosof, care a scris un „Anti-christ“ și în el a zis: „Ce este mai dăunător decât orice vițiu? Mila faptei cu toți slabi — creștinismul“. „Creștinismul are nume de religie a milei. Dar mila se opune afectelor tonice, care sporesc energia vieții; mila-i depresivă; compătîmind, pierzi din putere.“ Iată vorbe zise înainte de război. Dar în lumea în care a fost atâta răutate și cruzime, atâta bucurie de răul altuia, atâta moarte grăbită, se mai poate zice că mila creștinească este — pierdere?

De-acolo, din lăuntru, glasuri românești vor sluji 'naînte milei și îndurării, creștinismului celui adevărat și vechiu, pe care instinctele din om nu-l vor dărîma niciodată.

Dar mila nu-i — instinct?

Chiar acm ni se nălucește 'n fața tâmplei o figură, pe care 'n viață încă nu am întâlnit-o: Un preot cu față de arhanghel, în ochi cu sclipiri de pătrundere în suflete... Ne-a înțeles pe toți; și iată-l, acum are glasul aspru, pedepsitor al celui ce vede că 'n drumul către Iisus sunt și spini. El chiamă 'nlăturarea, el poruncește și 'n sufletul scormonit se face loc pentru învățatura vecinică.

Catedralei trebuie să-i dorim și astfel de predicatori-arhangheli, cu gânduri înaripate, aspre și miloase 'n acelaș timp; pentru că plină-i lumea de azi de dorul binelui și de călăuzirea cea mai creștinească spre el.

*

Odată, undeva, predica preotul cel chemat; gândul îi ere sinceritate și glasul jar. Orașul era plin de artă, păreții caselor plini de chipuri adevărate. Plecând din biserică acasă femeile-au scoborit chipurile din păreți și le-au aruncat.

Vedeți-vom și noi încolțind asceza?; nu aceea, artistică, alta, dar o asceză...?

Catedrala-i zid sfânt; e artă, e pictură; este loc de scobortre-a binecuvântării, de rugăciune...

Cine-o va încunjură? Numai florile, verdeața copacilor, soarele și luna, dându-i umbre lângă lumini?

O va 'nconjura un suflet cald, vindecător, bun ca cea mai bună inimă de mamă, profund creștinizător?

Aceasta-i așteptarea noastră!

† Gh. Bogdan-Duică.

Omagiu P. S. S. Episcopului Nicolae al Clujului.

Tot ce neamul nostru a realizat în cursul veacurilor se încadrează în ideea religioasă. În vremurile mașinismului de astăzi aceasta realitate nu este atât de evidentă. Omul își admiră opera sa și crede în atotputernicia puterilor sale. Gândirea omenească, sub cuvântul că se desrobește, se aservește cu totul impresiunilor, pe care lumea externă le exercită asupra simțurilor noastre. În cadrul acestei „realități“ transcendentul, ideea religioasă sunt puțin reliefate și nu pot avea decât conturi palide.

Dar oriunde ar întoarce omul ochii, ochii pătrunzători ai lucrurilor, întâlnește transcendentul lumii dincolo de simțuri și nu poate decât să se smerească, să-și mărginească orgoliul.

Acum câțiva ani, la o trecere de nivel, o locomotivă a tamponat un automobil. Din întreagă mașina luxoasă, simbolul atotputerniciei omenești, nu a mai rămas decât un ax cu o roată fără cauciuc, un morman de tinichea informă, câteva bucăți de piele, părți din roata dela volan, câteva așchii, o bucată de alamă, probabil era a carburatorului de odinioară, câteva sârme resfirate, câlți, sticlă și cauciucuri fără formă. Nu mai puteai recunoaște mașina de mai înainte. Și m'am întrebat atunci: Aceste materiale sunt automobilul atât de râvnit de oameni? Nu, aceste materiale nu mai erau un automobil. Ca să fie automobil, omul a transformat aceste materiale: Din oțel a făcut axe și arcuri, cărora le-a dat forma cea mai corespunzătoare scopului pentru cari au fost fabricate. Din oțel a presat motorul, în interiorul căruia a pus pistoanele cu mișcarea lor succesivă și l-a înarmat cu ventile, cari se deschid și se închid, după anumite legi, ca să absoarbă benzina hrănitore, să o pulverizeze, să o preseze, să o aprindă prin scânteia electrică la timp potrivit și să transforme exploziile combustibilului în energie motrică. Iarăș alte pârghii și roți dințate fac docilă aceasta energie o pun în serviciul omului și a scopului, pentru care a fost creat.

În automobilul gata să funcționeze nu mai este numai materie. Materia este însuflețită de sufletul omenească, care a pus ceva din sine în materia informă, i-a dat forme corespunzătoare scopului, pentru care a fost creat.

În lumea simțurilor noastre nu vedem decât forme. Toate câte le pipăim noi și le cuprindem cu simțurile noastre au scopurile lor bine definite, pe cari cercăm să le descifrăm din formele lor externe. Și totuși nu ne întrebăm de Înțelepciunea, „cuvântul“ care a dat forme materiei inerte.

În orice loc trebuie să descoperi pe Cel Care a dat forme, a pus în mișcare materia inertă și din nimic a creat o lume.

Omul care dă formă materiei inerte, care o pune în mișcare și crează din nimic e vrednic să se numească un făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Gândind la toate câte a făcut ierarhul Clujului, P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan, în cetatea sa de reședință, creiând din nimic ceea ce avem astăzi, dând forme ca să funcționeze perfect o instituție de îndreptare a sufletelor și acțiunilor omenești și punând în mișcare o lume întreagă în serviciul bisericii strămoșești, nu putem să nu mulțumim lui Dumnezeu, că a socotit plinită vremea și a trimis pe Constructorul înțelept să făurească ce avem astăzi și să modeleze sufletele generației de mâne.

Dr. Victor Stanciu,
profesor universitar.

P. S. Nicolae Ivan, mânuitor al condeului.

Generația de astăzi nu cunoaște îndeajuns activitatea literară și publicistică a octogenarului Episcop de Cluj. Pe vremuri însă, ea a fost foarte apreciată și foarte folositoare cauzei românești. Este momentul, ca ea să fie evocată în amintirea celor cari îl cunosc pe autorul ei numai pe baza operei de organizator bisericesc dela 1919 încoace.

P. Sf. Episcop Nicolae Ivan n'a fost un scriitor erudit, care să fi așternut pe hârtie înțelepciune strânsă de prin cărțile altora și turnată în formele mai mult sau mai puțin noi. N'a fost nici un visător, care să umple paginile cu utopii interesante sau grele. El a fost un realist sever, în mâna cărui condeiu a fost ca mistria în mâna zidarului, ca sapa în mâna țăranelui și ca pușca în mâna soldatului. Vorba lui se așternea pe hârtie pentru a fixa o faptă, pentru a determina o acțiune, pentru a îndrepta o greșală a altora:

Incepând cu „Schiza istorică a comunei Săliște“ și terminând cu colecția de articole intitulată: „O pagină din lupta noastră pentru existență“, scrisul părintelui Episcop Ivan, este dela un capăt la altul, numai viață, numai nerv, numai faptă.

Tineretul de astăzi ar trebui să cunoască aceste lucrări și să se oprească cu atențiune asupra lor. Căci în ele vor întâlni gânduri ale unui om practic, sau ca să vorbim în limbaj contemporan, ale unui mare pragmatist, care nu dă nici o atențiune vorbeii, oricât de frumoasă ar fi, dacă ea nu se poate întrupa.

Când se va scrie istoria amănunțită a vieții și culturii românești din Transilvania, scrisul părintelui Episcop Ivan va trebui pus alături de acela al marilor luptători pe teren bisericesc și cultural: Andrei Șaguna, Nicolae Popea, Nicolae Cristea și Zaharie Boiu.

Prof. Onisifor Ghibu.

Un prinos de recunoștință.

Venerabilul arhiereu, P. Sf. Episcop Nicolae al Clujului se oprește iarăș o clipă, pentru a face un scurt popas, după o rodnică activitate, care îl ridică în rândul marilor ctitori ai bisericeii și culturii românești. Cu sufletul plin de bucurie îi aducem omagiile noastre, închinându-ne în fața octogenarului, care a reînviat, cu atâta strălucire, Eparhia lui Ștefan cel Mare.

Nicolae Ivan reprezintă azi Ardealul cu cea mai nobilă tradiție a lui.

Incepându-și apostolia, în anii 70 ai veacului trecut, ca modest dascăl de sat, continuând apoi ca preot la Aiud, protopop la Alba-Iulia și asesor consistorial la Sibiu, a fost totdeauna activ nu numai în ogorul ce și l-a ales, ci pe toate terenele vieții naționale. Dacă tirănia asupritoare a Ungurilor a început să se neliniștească de creșterea patrimoniului nostru, cu toate măsurile luate, mai ales în ultimile două decenii, aceasta se datorește, în primul rând, priceperii, stăruinței și abnegației cu care generația noastră antebelică a înțeles să muncească și să lupte. Asesorul consistorial dela Sibiu, decenii dearândul membru în comitetul de conducere al Astrei, președinte al organizației naționale din județul său și vicepreședinte al partidului național român, a fost unul din cei mai pricepuți conducători ai acestei generații; neobosit în a face planuri și a le aplica imediat, persistând până la reușita lor deplină, spre a creia o bază solidă în lupta crâncenă pentru existență. Desinteresat întotdeauna, el a adunat averi și a creat fonduri considerabile pe seama instituțiilor pe care le-a servit, mulțumindu-se cu puținul ce i-l putea oferi o biserică săracă și prigonită.

De aceea, poate, încetul cu încetul, a izbutit să strângă în jurul său toate elementele active ale vechiului Sibiu. Bun gospodar și conștiincios administrator al banului public, Nicolae Ivan a fost întotdeauna darnic și generos față de inițiativele naționale și culturale. Numele său e legat de tot ce s'a plămădit în biserică ortodoxă a Sibiului și în viața publică a Românilor din Ardeal, în cele trei decenii, cari au precedat unirea.

Generos a fost, cum este și azi, mai ales cu tineretul muncitor, talentat și onest. Nu este tânăr din Ardeal din generația acestor ani, care să nu fi beneficiat de protecția părintească a asesorului din Sibiu. Iubirea aceasta față de tineret l-a făcut să ia mai târziu atitudine alături de mișcarea activistă, care a triumfat în 1905 și în 1911, alături de naționalismul intransigent a lui Goga, care aa prins o flacără luminoasă, în întunericul robiei de atunci.

Sărbătorirea arhiereului înconjurat cu atâta dragoste este deci nu numai lauda unei vieți pilduitoare, ci prilej de-a aduce prinosul nostru de grațitudine generosului ocrotitor de altă dată.

Prof. Silviu Dragomir,
membru al Academiei Române.

Pe urmele lui Șaguna.

Uriașa personalitate a mitropolitului Andrei nu s'a reliefat numai prin înfăptuirile lui nemuritoare pe teren bisericesc și național, ci și prin puternica influență pe care a exercitat-o și o exercită și azi asupra urmașilor săi.

Sub acest raport putem vorbi despre o școală Șaguniană.

Recolta a fost îndelungată. În afară de figurile proeminente, cari nu mai sunt printre cei vii și cari au guvernat eparhiile încredințate lor în duhul și în tradiția lui Șaguna, cum au fost episcopii Popasu și Popea sau episcopul și mitropolitul Mețianu, mitropolia ortodoxă română din Ardeal și Bănat se mândrește cu doi nobili reprezentanți în stil Șagunian: Prea Sf. Sa Episcopul Ciorogariu și iubitul nostru Nicolae al Clujului, Feleacului și Vadului.

Caracteristica principală a personalității marelui Andrei a fost și a ținut să fie: *tuturor toate*.

În apoca aceea de renaștere națională, când diferitele funcții și ramuri de viață publică erau încă așa de puțin diferențiate, Șaguna a întrunit în persoana sa pe înaltul demnitar bisericesc, animator și organizator al reînviatelor noastre Mitropolii; pe conducătorul de neam, situat în primul plan al luptelor de emancipare națională; pe prodigiosul scriitor de cărți bisericești, pe inițiatorul primei asociații culturale „Astra“ și îndrumătorul refacerii noastre economice.

Prea Sfințitul nostru Episcop Nicolae în lunga și neobosită sa carieră destinată pe deaîntregul neamului și bisericii sale a ținut de asemenea să îmbrățișeze și stimuleze și conducă toate manifestările vieții noastre colective. Scriitor și publicist reputat în tinerețe, luptător politic între fruntașii neamului, membru fondator și sprijinitor priceput al „Astrei“, întemeietor de instituțiuni economice create și conduse în spirit altruist ca „Lumina“ din Sibiu sau Vatra din Cluj, avea deja la activul său un mănunchiu de merite și servicii reale depuse pe altarul neamului său.

Cununa peste toate a depășit-o, atunci, când la împlinirea vremii, a fost ales în fruntea reînviatelor noastre episcopii pe care dorim din suflet să o păstorească încă mai mulți și fericiți ani!

Zelul cum a înfăptuit și organizat din nimic aceasta Episcopie, cum a înzestrat-o cu bunuri materiale, toate în serviciul înaltelor ținte religioase-morale, măreața Catedrală ortodoxă din Cluj inițiată, clădită și împodobită cu stăruință și zel apostolic; toate aceste ni-l înfățișează pe bătrânul, dar în inimă și vrere, vecinic tânărul nostru Episcop Nicolae, ca pe fiul și urmașul cel mai devotat și meritos al marelui Mitropolit Andrei.

Ziua în care Prea Sfințitul nostru Episcop Nicolae împlinește optzeci de ani este pentru noi toți fiii lui sufletește o zi de mare praznic.

Ca unul dintre smeriții colaboratori și admiratori ai acestei energii nesecate, al acestui îndrumător spre tot ce este ideal și frumos, mă asociez cu toată căldura la urările unanime, ca Dumnezeu să ni-l țină încă mulți ani în fruntea noastră spre binele bisericeii și al țării, al căror slugă bună și credincioasă a fost.

Valeriu Moldovan,
prof. universitar, consilier eparhial

Arhiereul nostru.

1855—1935.

Născut din părinți țărani, a primit dela ei pentru viață, toate calitățile sufletești și trupești inerente bunului nostru țaran român: un organism sănătos și rezistent, o bunătate sufletească rară, o minte ageră, un spirit pătrunzător, o tenacitate de muncă extraordinară, un caracter integru, un cumpăt de admirat, o adaptare miraculoasă la progresul vremurilor și înainte de toate o mare iubire de neam și un naționalism intransigent.

Cartea vieții sale este deschisă în care am putut să citim totdeauna și putem să citim și azi cu toții. Învățătorul și preotul dela sat, duhovnicul celor scăpătați și desnădăjduiți dela Aiud, protopopul Ivan, asesorul dela Sibiu, care a clădit catedrala de acolo, luptătorul naționalist din congregațiile comitatense, membrul comitetului național îndrumător al decisiunilor dela Oradea, prin cari s'a decretat desfacerea noastră definitivă de statul maghiar — formează o parte integrantă a istoriei neamului românesc de dincoace de Carpați pentru ultimii 60 ani. Personalitatea sa distinsă este și azi o istorie vie, pentru că nimic important nu s'a petrecut în acest timp la ceea ce Prea Sf. Sa să nu fi colaborat, despre ce Prea Sf. Sa să nu ne poată da și azi relații

de tot precise. Memoria sa binecuvântată ne oferă și azi detalii prețioase despre toate familiile intelectuale române din Transilvania dela anii 1870 încoace și regretăm cu toții că această comoră istorică nu este încă fixată nicăiri în scris, ci o putem afla numai din graiul său.

Episcopul Ivan este o pagină nouă și aleasă în istoria noastră după întregire.

Înfăptuitorul și organizatorul noii eparhii a Clujului și Feleacului condusă cu atâta pricepere și înțelepciune, a săvârșit prin munca sa măritoare de iubire creștinească și de neam, de moral și de cultură, o operă istorică de mare valoare pentru viitor.

Măreața catedrală din Cluj este rodul cel mai strălucit al activității sale; este primul și până acum *unicul* monument istoric de seamă, creat și așezat pe pământul Ardealului românesc în România Mare. Guvernele cari s'au perindat și partidele politice nu au avut parte pân'acum de asemenea succese pe nici un teren.

Prea Sf. Sa Episcopul Ivan s'a dovedit și în această privință ca îndrumător și întemeietor!

Mulți ani înainte Stăpâne!

Dr. Marius Sturza,

profesor la Facultatea de Medicină din Cluj.

O ședință istorică.

— O mică reamintire. —

Răsfoind în zilele acestea, însemnările mele mai vechi, am dat de un carnet cu notițe din anul 1918. Aici am găsit însemnate două liste: una cu numele acelor deputați sinodali, cari la ședințele sinodului arhiepiscopozan din 1918, ținut la Sibiu, au votat după dorința mitropolitului de tristă memorie Vasile Mangra, în chestia jertfirii școalelor noastre românești din așa-zisa „zonă culturală“, și alta cu numele deputaților, cari votaseră contra, între cari mă găseam și eu.

Cetirea acestor nume îmi reamintește ședința memorabilă a sinodului de atunci. Guvernul unghuresc ceruse Consistoriului dela Sibiu desființarea școalelor noastre primare din „zona culturală“ dinspre vechea frontieră, adică a celor mai bune școli ce le aveam.

Chestiunea a fost prezentată sinodului pentru decizie. Guvernul căuta sprijin în ajutorul lui Mangra și al devotaților săi sateliți, și în al comisarului său, baronul E. Horvát-Petricsevich, trimis anume cu scop diavolesc la sinodul dela Sibiu. Pentru ședințele sinodului Mitropolitul desemnase ca local mai potrivit intențiilor sale, școala noastră primară dela Sibiu, și nu sala festivă a Astei, ori a județului, cari ambele văzuseră atâtea ședințe frumoase sinodale, înălțătoare și românești. Pentru chestiunea școalelor sinodul și-a ales o comisie specială, din care a făcut parte și subsemnatul, și al cărei raportor fusese ales *Dr. Aurel Vlad*. În comisie se hotărâse respingerea propunerii guvernului și drept protest contra trimiterii comisarului guvernial la sinod, disolvarea sinodului.

Propunerea a fost ținută în secret, la care nu se aștepta nici Mitropolitul, nici baronul Horvát Petricsevich, și ea a căzut ca un trăsnet în sinod, unde chestia era pusă la ordinea de zi într'o ședință de după masă.

La venirea noastră la acea ședință, în curtea școlii staționa o companie de război de honvezi unghuri sub comanda unui căpitan, cu armele așezate în piramidă; pe scara din curte până sus la etaj pe fiecare treaptă și în holul sălii, plin de jandarmi unghuri cu baioneta pe armă; iar în sală mai mulți detectivi decât deputați, și la masa de raportor în spatele lui Aurel Vlad un comisar, șeful detectivilor.

Raportul scurt și precis al lui Vlad a fost citit de dânsul, fără multă introducere, conform programului nostru. Baronul Horvát-Petricsevich nu l-a înțeles bine; Mangra era surprins, și în ciuda lui nu-și putea stăpâni nervii iritați, agitând încontinuu clopoțclul. „*Ordon votare nominală și pe față, să vedem, cari sunt dușmanii bisericii și ai patriei*“, țipa cu vocea lui pițigăiată, ca ieșit din minți. Credea, poate, că teroarea mulțimii honvezilor, a jandarmilor și a detectivilor unghuri, cu prezența comisarului guvernial cu depline puteri, statariul și amenințarea cu Șopronul, va mai putea intimida pe cei cinștiți și cu credința în Dumnezeu! Acei, cari primeau propunerea comisiunii noastre, prezentată de Aurel Vlad, trebuiau să voteze cu *da*, adversarii cu *nu*. A început votarea: Vasile Almășan, bătrânul avocat dela Cluj, a fost primul nume citit, și a votat cu *da*. Rezultatul votării a fost 36 voturi cu *da* și 12 cu *nu*, iar trei dintre deputații prezenți la celălalte ședințe au lipsit dela vot. Eu ședeam în rândul al 4-lea între protopopul Teodor Herman dela Dej și avocatul Dr. Silviu Moldovan, azi primpreședinte de tribunal în pensie la Arad, și însemnam cu numele în carnetul meu pe fiecare deputat, după apelul nominal, cum și votul ce l-a dat. Dintre asesorii referenți ai Consistoriului arhiepiscopozan, **singur asesorul Nicolae Ivan a votat cu noi**.

După pronunțarea rezultatului votării, Mangra a declarat, că nu va executa hotărârea sinodului. Atunci deputatul Silviu Moldovan, ridicându-se în picioare, a strigat: „O executăm noi“, și ca la un semn dat, noi, cei 36,

am părăsit sala de ședință, spr uimirea comisarului și a puterii brachiale, cari nu știau ce s'a întâmplat și ce să facă. Abia când am ajuns la stradă, s'a trezit din buimăceală Mitropolitul cu ai săi și cu fălosul comisar guvernial îmbrăcat în „dismagyar“, când a văzut, că au rămas în sală cei 12 și Mangra al 13-lea, deci nefiind sinodul în număr, a fost nevoit să ridice ședința.

În aceeași zi seara, secretarul arhiepiscopoziei, umbla prin restaurante după deputați să-i prindă cu ucăzul lui Mangra, și invitându-i la ședință pe ziua următoare, cu amenințarea semnată de acel Mitropolit, că el, „*va considera demisionați pe toți deputații cari nu se vor prezenta la ședință*.“

Dintre noi nu s'a mai prezentat nimenea; *am părăsit cu toții Sibiu*.

Aceasta a fost încheierea sinodului lui Mangra. Votul dat pe față în împrejurările arătate pentru cei mai timizi, între baionetele jandarmilor cu detectivii la spate, nu era ușor. Curajul nedesmințit nici atunci al părintelui asesor **Nicolae Ivan** de a vota românește, a îmbărbătat și pe alți deputați din cler, — deși cu sabia lui Damocle asupra lor în atâtea direcții, — să voteze fără frică cu noi, ferind de pata rușinii o cauză frumoasă românească, în preajma răsăririi soarelui învierii naționale a neamului românesc.

Iată tablourile interesante ale voturilor însemnate în carnetul meu:

Au votat pentru propunerea Vlad: Vasile Almășan, Dr. Nicolae Bălan, Dr. Buzdug, Dr. Lucian Borcia, Nicolae Borza, Dr. Căndea, Dr. Zosim Chirtop, Dumitru Comșa, Vasile Damian, Dr. George Dubleş, Vasile Duma, Dr. Ioan Fruma, I. Fulea, Dr. Remus Furdui, Dr. Petru Groza, Prot. T. Herman, asesor **Nicolae Ivan**, Dr. Ioanovici, Ion Lapedatu, Dr. Ioan Marghita, Nicolae Macrea, Prot. Iosif Morariu, Dr. Valer Moldovan, Prot. Iovian Mureșan, Dr. Silviu Moldovan, Victor Păcală, Dr. Ioan Papp, Dr. Dumitru Pop, Prot. P. Popoviciu, Dr. Pavel Roșca, Dr. Ștefan Rozvan, Dr. Nicolae Regman, Dr. Ioan Stroia, Dr. Aurel Vlad, Dumitru Vulcu și Dr. Octavian Zglimbea.

Au votat cu Mangra și pe placul guvernului unghuresc: Prof. Chelariu, Dr. Octavian Costea, Nicolae Garoiu, Dr. Eugen Mețianu, Prot. Sergiu Medean, Prot. Dumitru Moldovan, asesor Dr. Gheorghe Proca, dir. Dr. Eusebiu Roșca, Arseniu Vlaicu și asesor M. Voileanu.

Au lipsit dela vot: Dr. E. Dan, Prot. I. Dobre și Dr. Pavel Oprișa. (Pe protopopul Dobre — cu voia lui — l-a închis Victor Păcală în camera de conferință a învățătorilor, eliberându-l după votare.)

Ioan Papp,

președinte la Curtea de apel Cluj.

Un omagiu sincer.

Într'o atmosferă de creștinească sfială și evlavie are loc o rară aniversare. Prea Sfințitul Episcop **Nicolae** al Vadului, Feleacului și Clujului împlinește vârsta de 80 de ani.

Fiii buni și credincioși ai Prea Sfinției Sale folosesc acest binecuvântat prilej pentru a împleti cunună de laudă și recunoștință păstorului bun și conducătorului destoinic al diecezei de Dumnezeu binecuvântate: ctitoria lui Ștefan cel Mare și Ferdinand I, regele întregitor de Neam și Țară.

Să ajungi vârsta de patriarh în depline puteri, să poți privi dela înălțimea celor 80 de ani cu mulțumiri la un trecut de luptă și muncă, cu atâtea amintiri duiioase, să ai și acum o voință de fier și energie îndărătnică de a lupta pentru întărirea ctitoriei istorice — este un mare dar dela Dumnezeu și o binecuvântare de care se învrednicesc numai vasele alese ale Domnului.

Catedrala și palatul episcopal din Cluj.

Dumnezeu a voit așa, ca vârsta de patriarh să nu însemneze pentru Prea Sfințitul Episcop Nicolae osteneală și durere, ci ani de muncă, avânt și energie. Inima caldă și munca neîntreruptă pentru consolidarea și înflorirea patrimoniului scump au contribuit, ca acest bătrân să rămână pururea tânăr cu avânt, energie și însuflețire.

Învrednicit să illustreze tronul vechei episcopii a Vadului, Prea Sfinția Sa a luat asupra sa o sarcină grea și o datorie de onoare: de a ridica acest așezământ la strălucirea de odinioară. Dar urmașul episcopilor din străvechiul scaun era străin în acest oraș. În capitala Ardealului, alături de beneficiarii vechilor privilegii cu o viață de belșug, clădiri mărețe și biserici monumentale — episcopul Bisericii dominante nu avea unde să-și plece capul.

Se cerea credință de stâncă, să nu descurajezi, se cerea o voință de fier și o energie constructivă pentru ridicarea instituției scumpe la locul, care i se cuvenea în fața lui Dumnezeu și a oamenilor.

A fost o luptă grea. Dar Prea Sfințitul Episcop Nicolae n'a fost dintre oamenii aceia, cari se dau înlături în fața greutăților. Prea Sfinția Sa a dat lupta, a bătut ca să i se deschidă, a cerut să se dea dreptate și luptă neîncetat să se facă dreptate deplină Bisericii Sale.

Rezultatul este în văzul tuturor.

Cu înțelepciunea Stăpânului din Evanghelie, a împrejmuit via Domnului cu zidul instituțiilor culturale, a ridicat în mijlocul ei măreața catedrală, ca să fie turn de apărare. Și ca încununare a luptelor și stăruințelor neșovăitoare, Episcopul Vadului are astăzi în centrul orașului pomposul palat, care adăpostește pe Episcop, Consiliul eparhial și Academia teologică.

Frumoase și fericite realizări! Nu este mirare că Prea Sfinția Sa, copleșit de atâta activitate, având așa de mult de lucrat — n'a avut timp să îmbătrânească.

Astăzi, la aniversarea celor optzeci de ani, Prea Sfinția Sa poate privi senin la trecut, având mângâierea deplină, pe care o dă o conștiință împăcată, de a-și fi făcut deplin datoria, de a fi luptat luptă bună și dreaptă și nu înzadar.

În ziua aceasta de aniversare privim și noi cu admirație și dragoste nefătărită la bunul și vrednicul păstor. Sufletele noastre se unesc în armonia unei calde urări, ca bunul Dumnezeu să-l țină pe Prea Sfințitul Episcop Nicolae, în pace, sănătos și zile îndelungate. Munca neobosită și marile realizări asigură Prea Sfinției Sale recunoștința sinceră a tuturor fiilor sufletești.

În sufletele acestora Prea Sfinția Sa și-a înscris numele ca al treilea ctitor al Episcopiei de Dumnezeu păzită a Vadului, Feleacului și Clujului.

Lazar Iacob, prof. universitar.

Prea Sf. Sale Episcop N. Ivan.

Viața și opera realizată, sunt elemente suficiente de-a judeca un om.

Totuși cunoașterea împrejurărilor în cari s'a desfășurat creațiunea, mărește înțelegerea și dă un mai puternic relief operii săvârșite.

Timpurile când Prea Sf. Sa Episcop Nicolae Ivan, a luat conducerea eparhiei ce-o păstorește, nu erau cele mai prielnice unei activități fecunde.

Un spirit obiectiv a putut să constate, că deodată cu realizarea unității naționale, deodată cu trecerea dela epoca romantică la cea materialistă de azi, s'a produs un dezechilibru sufletec, o criză de conștiință, o criză de ideal. Suportul moral, acest chiag sufletec al neamului și îndreptarul acțiunilor noastre în toate domeniile de activitate, deasemenea forța spirituală, cu puterea ei de-a străbate și stăpâni sufletele, acea sinteză a vieții generațiilor trecute, cari sunt ctitorii înfăptuirilor mari de azi, au fost treptat măcinate, treptat distruse, în perioada de după război.

Aceasta a fost atmosfera, încărcată și apăsătoare, în care Prea Sf. Sa își începe activitatea aici.

Dar ce puteau însemna toate aceste obstacole, pe lângă inepuizabilele forțe creatoare, puterea voinții și viziunea clară a noilor zări, pe care Prea Sf. Sa le pune în primele linii de luptă.

Și rezultatele acestei munci îndârjite e uriașa operă înfăptuită.

Iată pentru care motiv folosim fericitul prilej al împlinirii alor 80 ani de viață, din partea Prea Sf. Sale Episcop Nicolae Ivan, de-a aduce acestui neobosit apostol al binelui și al adevărului, acestui mare organizator și fidel pasnic al flăcării cre-

dinții noastre, în spiritul evlaviei creștine desăvârșite și omagiul respectuoasei noastre recunoștințe și admirații.

Prezența D.-Voastre în mijlocul nostru, ani îndelungați și în deplină sănătate, e pentru noi un îndemn și o înălțare sufletească. — În această epocă de suferință generală, numai sub impulsul spiritualității putem atinge culmea eroismului moral, aducând încrederea și alinare, unde stăpânește desnădejdea.

Dr. Emil Țeposu,

profesor la Facultatea de Medicină din Cluj.

Povață și imbold.

Generația noastră tânără ia parte din tot sufletul la prăznuirea celor 80 de ani de viață a I. P. S. S. Nicolae Ivan; căci vede în această sărbătoare consacrarea unei munci uriașe depuse pe tărâmul național și creștinesc.

În clipele grele de furtună dinaintea războiului, Părintele Ivan prin fapta și prin cuvântul său românesc, a contribuit la închiegarea sufletească; la altar, în întruniri, alături de ceilalți mari îndrumători ai Ardealului, a propovăduit în așteptarea zilei celei mari, și nu este manifestare românească de dincoace de munți, de care numele său să nu fie strâns legat.

Aprig apărător al Bisericii și a învățăturii sale, el a știut însă să imbie întotdeauna cât mai armonios fapta sa de creștin și de român.

Epoca de uitare și materialism apăsător pe care o trăim, cere azi mai mult ca oricând ca Biserica și Ierarhii săi să stea din nou în mijlocul manifestărilor românești; fapta lor să fie și mai departe pentru generația tânără o povață și un imbold.

Alexandru C. Angelescu,

Laureat al Facultății de Drept din Paris.
Profesor la Facultatea de Drept.

Un mare animator și înfăptuitor:

Episcopul Nicolae Ivan.

Lumea creștină — ortodoxă și toată suflarea românească din Ardeal întâmpină cu recunoștință și admirație figura providențialului Episcop al Clujului P. S. S. Nicolae Ivan; când împlinește al 80-lea an dintr'o rodnică viață, înălțându-se ca un legendar ctitor de neperitoare și grandioase opere.

Noi contemporanii Lui, nu avem încă perspectiva timpului depășit ca să ne putem da seamă că acest mare înfăptuitor a scris cea mai strălucită pagină a istoriei noastre culturale-bisericești. Trebuie să-l urmărim dealungul prodigioasei sale activități, — de iscusit organizator al protopopiatului din Alba-Iulia și Orăștie, întemeietor de biserici, mănăstiri, bănci, publicist emerit, inițiator și animator al atâtor mișcări sociale, naționale, ori bisericești, — ca să-l vedem culminând în scaunul episcopal.

Acest organizator fără pereche, frământat neîncetat de o tumultoasă energie, i s'a hărăzit de pronia cerească să reinvie și să dea contururi de strălucire străvechiului episcopat al Vadului și Feleacului, a cărei reinființare fusese pe vremuri idealul uriașului restaurator: Andrei Șaguna.

Sub mâna lui magică se înfiripează o nouă eparhie de mari concepțiuni spirituale, iar prin activitatea sa neobosită de fiecare zi, biserica românească se impune pe primul plan chiar și în această capitală eterogenă unde cultura bisericească a altor neamuri, mai favorizate de soarte, avuse vechi tradiții și nelimitate posibilități materiale și politice.

În clipa unui deceniu s'a săvârșit splendidul aspect al unei episcopii moderne, cuprinzând considerabile averi imobile, reședință măreață, Academie teologică, cămin preoțesc, noi protopopiate și parohii și nenumărate biserici sfințite, — profilându-se grandios coroana acestei opere în monumentală catedrală, care prin impresionanta ei frumusețe va rămânea mărturie de veci despre puterea „făcătoare de minuni“, a credinții. Căci cu adevărat minuni a săvârșit acest măestru al faptelor, în maștere timpuri de criză morală și economică, resuscitând elanul credințelor și exaltând, până la jertfă, sufletul egoist și sceptic al omului de după război.

Și ca aceste așezăminte omenești să fie străbătute de fiorul sacru al unei superioare spiritualități, — prin o fericită inspirație, P. S. S. inițiază intensă mișcare novatoare și organizatoare a „*Frăției Ortodoxe Române*“, care dirijează și protejează, ca o înaltă cetate morală, viața noastră religioasă.

Să ne oprească deci într'o profundă reculegere, aceasta măreață piatră de hotar a unei vieți eroice, mulțumind umil Celui de sus pentru acest neîntrecut *Meșter Manole*, care a ridicat și cimentat din propria sa viață, trâmăcia giganticei opere, ca să dăinuiască vecinic prin ea.

Dr. I. Goia, prof. universitar.

Întru mulți ani Stăpâne!

În ziua de 17 Mai a. c. Prea Sfințitul nostru Episcop a împlinit al 80-lea an de viață. Organele noastre eparhiale au decis să serbeze acest eveniment în legătură cu adunarea eparhială ce se ține la 26 Mai.

Aceasta sărbătoare nu va rămânea însă o simplă sărbătoare ca toate celelalte. Ea străbate cu fiorul recunoștinții toate sufletele credincioșilor bisericii noastre până în cel mai îndepărtat cătun al eparhiei. Mai mult, trece peste marginile eparhiei storcând admirația tuturor Românilor cari au putut să-l cunoască, fie personal, fie numai din lucrarea multiplă a Prea Sfinției Sale.

Împreună cu noi cei ce am înălțat rugăciuni de mulțumită și de cerere către ceruri pentru toate câte a dat robului său, ca și pentru sănătatea și îndelungarea de zile a arhierelui nostru, vor fi înălțat din sufletul lor un oftat către Atotputernicul toți aceia, cari în închisori fiind, arhierul de azi le-a dat un sfat și un îndemn pentru îndreptarea lor, înaintea oamenilor și lui Dumnezeu. Toți aceia cari găsindu-se în lipsuri și neputință de a-și continua studiile Prea Sfinția Sa le-a întins o mână de ajutor, toți aceia cu cari cot la cot a dus o luptă națională — și culturală zeci de ani de-arândul până la izbăvirea neamului.

Serbează cu noi toți aceia, cărora le-a împărtășit Harul divin trimițându-i poporului credincios pentru a-l îndruma și învăța și a-i arăta calea mântuirii creștine. Toți aceia pentru cari a intervenit și le-a creat o soartă în această lume, înafară de cadrele bisericii. Sutele de școli și biserici cari își înalță creștetul, afirmând vrednicia poporului român poartă în existența lor un dram din duhul pornit spre progres a Prea Sfinției Sale.

Sărbătoarea nu este deci numai a noastră a celor din jurul centrului eparhial, cari îi admirăm dorul de muncă nestâns, și realizările neperitoare, cum este: Catedrala din Cluj, reședința episcopală și celelalte, ci este a tuturor cari știu să prețuiască forțele providențiale, pe cari le acordă ursita unei instituțiuni, când voiește să o salte în drumul ei spre destinația ce o are. Prea Sfinția Sa Nicolae Ivan este primul și puternicul pivot, pe care se bazează azi, și se va baza și în viitor întreaga viață a eparhiei noastre. Este și va rămânea farul ce va lumina pașii celor ce vor lucra în via eparhiei noastre totdeauna, este pilda ce s'a dat. Pentru acest motiv noi toți ne îndreptăm gândul fierbinte către Dumnezeu și urăm Stăpânului și Arhierelui nostru:

Mulți ani Stăpâne!

Dr. Vasile Sava.

În pragul unui nou deceniu.

Viața și activitatea P. Sf. Sale Episcopului nostru ne oferă o splendidă dovadă, cât de relativă este afirmația prorocului, că viața omului pe pământ este 70 ani, iar ceea ce trece de acest hotar e numai amărăciune și neputință. Bătrânețea omului nu se măsoară nici odată nici cu numărul anilor, nici cu părul cărunt, ci cu vigoarea, intensitatea și claritatea manifestărilor fizice și sufletești ale individului.

Și din acest punct de vedere P. Sf. Sa Episcopul nostru este încă tânăr. Noi cari în tinerețe am crescut sub oblăduirea P. Sf. Sale și am luat dela dânsul multe îndrumări bune și folositoare, iar acum când suntem și noi mai bătrâni și lucrăm de ani de zile alături de dânsul, ca modești colaboratori în via Domnului, îi cunoaștem întreg trecutul și munca neostoită în toate situațiile, pe cari le-a stăpânit cu multă vrednicie în totdeauna și ne dăm seama că personalitatea P. Sf. Sale a fost pururea un isvor nesecat de intuiție clară, de prevedere înțeleaptă, de febrilitate neastâmpărată, de curaj hotărât și de energii creatoare.

Și cu cât îi sporiau anii vârstei, cu atât îi sporiau și energiile realizând din an în an înfăptuiri tot mai însemnate. Și cu cât înainta de drumul vieții cu atât și înfăptuirile se conturau în proporții tot mai îndrăznețe și mai impunătoare.

Iar cele mai grandioase creațiuni ale sufletului său este incontestabil că le-a realizat în ultimii 15 ani, atunci când după cuvântul prorocului ar fi urmat să treacă de hotarul ori-cărei activități edificatoare.

P. Sf. Sa este astăzi o pildă clasică pentru toată lumea, pentru cei bătrâni de ani că vârsta și mulțimea anilor nu justifică inerția și evadarea din ogorul care îți reclamă experiența trecutului, iar pentru cei tineri, că tinerețea anilor cu avântul furtunos și fără o busolă precisă nu te îndreptățește la rolul de arbitru hotărâtor în evoluția vremilor.

Pentru că în economia universală nu contează florile primăverii, ci belșugul roadelor de toamnă. Iar pe ecranul societății omenești se reliefează în nenumărate feluri oameni tineri de ani, dar îmbătrâniți la trup și suflet, și oameni încărcăți de ani, dar tineri și la trup și la suflet.

O pildă clasică a acestei proporționalități inverse este Prea Sfinția Sa Episcopul nostru.

Acum când trece peste pragul deceniului al optulea, tot așa de viguros și integru, cum l-am cunoscut în tinerețele noastre, dăm laudă lui Dumnezeu că ni l-a dat în fruntea eparhiei noastre, în vremile ei cele mai grele de organizare și consolidare și-i dorim ca înzestrat cu aceleași virtuți neistovite să treacă și peste pragul deceniului al nouălea, pentru că suntem convinși că în mersul ascendent al evoluției personale va realiza încă multe opere de valoare netrecătoare pentru biserica noastră.

Dr. Seb. Stanca

P. Sf. Episcop Nicolae
la vârsta de 50 ani.

AMINTIRI

Nu știu cum, dar încă din vârsta fragedă a copilăriei mi s'a infiltrat în toată ființa mea un deosebit și profund respect față de personalitatea P. Sf. Sale Nicolae Ivan, pe atunci asesor consistorial în Sibiu.

În casa noastră părintească, numele asesorului Ivan se pomenea cu o deosebită venerație, căci nu odată a știut să risipească norii grei și tulburi ce se adunau pe cerul unei vieți grele de preot, ca a tatălui meu, căruia i-a hărăzit soartea să păstorească într'o regiune minieră importantă, o turmă de credincioși de toate nuanțele sociale posibile, deci cari — dela natură — erau în continuă fierbere și răzvrătire, divizați în nenumărate grupări — socialiste, naționale, anarhiste, nihiliste etc. — toate în cruntă dușmănie unele cu altele.

Și în centrul acestor ostilități stătea senin și blând, propovăduitor al evangheliei dreptății și al iubirii, tatăl meu, așteptând să fie înțeles și urmat pe urumul indicat de cuvântul lui Dumnezeu.

Și de câte ori vorba blândă și toleranța bătrânului meu părinte nu mai putea pune zăgaz valurilor de patimi, venea asesorul Ivan dela Sibiu și izbutea cu profunda sa cunoștință de suflete să echilibreze raporturile dintre *nația băștinașă*, care nu tolera disconsiderare și *veneticii*, cari ca niște uzurpatori se năpusteau pentru a răpi tot mai mult din patrimoniul istoric al mândrilor urmași daco-romani.

Pe aceștia îi iubea tata și pe aceștia îi apăra, căci ei erau *acasă la ei* din veacuri fără număr.

Asesorul Ivan avea greaua misiune de-a aduce împăcare între două tabere ce se dușmăneau de moarte. Cele mai grele situațiuni au fost soluționate cu o măiestrie pe care nu ar fi putut-o egala nici cel mai iscusit dintre psihologi. Cunoașterea de oameni a asesorului Ivan a avut darul ca să niveleze atâtea și atâtea asperități, să aducă pace între cei mai neînduplecați dușmani și să asigure bisericii și stujitorilor ei liniștea, singura care poate asigura roadele pe cari le așteaptă fiecare suflet dornic de înălțare spre zările curate și dătătoare de viață și de energii creatoare...

...Și când pleca din casa noastră asesorul Ivan, rămânea în urma lui acea senină atmosferă, pe care o dă uneori natura după câte un vifor, lăsând să sclipească în toată splendoarea sa raza soarelui ce dă viață, căldură și bucurie.

Și când apoi după *unirea* dela Alba-Iulia, l-am văzut sosind la Cluj cu greaua misiune de-a organiza dieceza, respective de-a reinvia vechea episcopie a Vadului și a Feleacului, am simțit cum mi se întărește credința în perpetuarea noastră pe aceste plaiuri; căci persoana *arhimandritului* Ivan reprezenta în ochii mei acea forță creatoare, legendară și mistică, pe care o au numai marii biruitori ai istoriei.

Azi vedem încântați, cum *Episcopul* nostru iubit și venerat de-o țară întregă, a înălțat cele mai trainice și falnice monumente proslăvitoare ale geniului său creator, dominat de cel mai curat sentiment de datorie față de Dumnezeu, Tron și Patria inimilor noastre.

Docent Dr. Const. Stanca

OMAGIUL ACADEMIEI TEOLOGICE

Pe urmele Apostolului.

— De aniversarea a 80-a a zilei nașterii P. S. Episcopului N. Ivan. —

„Eu venind la voi fraților, n'am venit întru înălțarea cuvântului și a înțelepciunii, vestind vouă mărturisirea lui Dumnezeu; ci eu întru slăbiciune, întru frică și cutremur am fost între voi; iar propovăduirea mea nu a fost atât întru măiestria cuvintelor înțelepciunii omenești, ci întru arătarea Duhului și a puterii.“

I. Cor., II, 1-4.

Cuvintele acestea le-a scris odinioară slăvitul Apostol al neamurilor, sf. Apostol Pavel, credincioșilor săi din Corint. Apostolul a voit să tâlcuiască prin ele scopul venirii sale în mijlocul lor; a voit să-i lămurească pe Corinteni asupra felului, cum a înțeles să facă apostolat între ei.

Nu pentru a le impune prin măiestria cuvântului, nici pentru a parada prin exteriorizarea înțelepciunii sfidătoare a vremii, ci conștiu ca ori ce muritor de slăbiciunea sa, s'a apropiat cu frică și cu cutremur spre a-l mărturisi pe Domnul în mijlocul unor credincioși, iubitori de adevăr și lumină. Astfel a înțeles Apostolul să-și îndeplinească propovăduirea, încât pe urma ei, să se evidențieze Duhul și puterea Aceluia, în numele Căruia a venit.

Acest metod apostolic de a-l propovădui pe Domnul și a-i înfăptui opera divină în mijlocul credincioșilor, l-a pătruns și l-a practicat în chip minunat și cu nebănuit succes, — cum rar se întâmplă, — prea iubitul nostru Arhipăstor, slăvitul urmaș întru propovăduire al Apostolului, P. Sf. Episcop Nicolae.

Fără pretenții de a-și satisface orgoliul prin măiestria cuvântului, pătruns de cea mai sinceră modestie, înțelept, — dar fără a-și forța înțelepciunea prin gesturi și acte neprecugetate, cari de atâtea ori îl pot umili, în loc să-l înalțe pe om, — P. Sf. Sa a venit în numele lui Hristos, ca și Apostolul, în această de Dumnezeu ocrotită și istorică Eparhie, pentru a săvârși fapte și nu vorbe, pentru a lucra cu sentimentul răspunderii și al chemării mai înalte, pentru a face ca Duhul, harul și puterea dumnezeiască, ce-i luminează mintea și-i călăuzește pașii, să fie neîncetat evidente tuturor.

Astfel, călcând în urmele Apostolului, a reușit să săvârșească acele mărețe și neîntrecute înfăptuiri, cunoscute de întreaga suflare românească, pentru cari și-a dobândit merite neprețioase, și cari l-au fixat definitiv în cadrul ilustrelor figuri, de mari Vlădici ai Bisericii noastre dreptmăritoare.

Astfel ne tâlcuim noi și fericirea și mulțumirea sa în viață, mângâierea sufletului, succesele de ori-ce natură, mâna sa norocoasă în toate întreprinderile binecuvântate, sănătatea deplină la frumoasa vârstă ce-a ajuns-o, toate având ca bază, darul cu care l-a înzestrat Dumnezeu, să aplice în mod minunat metoda ideal al Apostolului în toate acțiunile sale.

Bunul Dumnezeu l-a învrednicit să împlinescă cu bine al optzecilea an al vârstei și un deceniu și jumătate de fericită arhipăstorie.

Noi, ca reprezentanți ai instituției de înaltă cultură și educație religioasă, cari îi datorăm înșăși existența noastră, atât ca instituție, cât și ca aceea ce reprezentăm fiecare în parte, nu-i putem manifesta mai potrivit profunda venerație și nedesmintită dragoste, ce ne animează neîncetat inimile, decât urându-i din tot sufletul și din acest fericit prilej de aniversare, ca milostivirea Cerului să-i păstreze acest neprețuit dar, de „a umbla nesmintit pe urmele Apostolului“, încă mulți și fericți ani spre binele, prosperarea și fericirea oamenilor și a instituțiilor pe care cu atâta vrednicie le conduce sau le patronează.

Arhid. I. Vască,
Rectorul Academiei Teologice.

ARHIEREUL

Cu trei ani în urmă, de ziua onomastică a P. S. S. Episcopului nostru, ministrul președinte, urându-i zile îndelungate, îl întitulează simplu: „arhiereul“. La aparență nimic deosebit. O felicitare uzitată în asemenea împrejurări. Faptul a și trecut neluat în seamă.

În realitate de pe înaltul scaun ministerial, se aduce un omagiu vlădicului dela Cluj. Căci titlul „arhiereul“, în gura unei personalități de talia savantului istoric N. Iorga, este semnificativ. Este o distincție, poruncită de meritele celui ce i-o acorda. Eminentul bărbat de știință, cunoaște atâți vlădici ai bisericii naționale, din trecut și prezent, cu toate că oficial toți

sunt arhierii, în special pe unul îl numește „arhiereul“. De ce? Folosește terminologia numai la întâmplare? De asemenea neglijențe, nu poate fi acuzat un adânc cugetător.

Voeste cumva să lingusească pe un om ajuns în apogeul vieții sale? Cu ce interes?

Departa presupunerea de acela, care biciuește slăbiciunile cu o fină, dar usturătoare ironie, indiferent de persoana vizată.

Face acest lucru, fiindcă îl consideră între pușinii, dacă nu singurul demn de înțelesul adânc al acestei titulaturi.

Realizările lui, i-au cucerit locul de întâietate în biserică, l-au făcut cunoscut și stimat de cei mai aleși fii ai neamului.

Opera lui este mare pentru împrejurări favorabile, când nu lipsește concursul tuturor celor chemați la conlucrare; este uriaș de mare, în condițiile puțin prielnice, în care a fost înfăptuită.

Merită deci acest titlu de distincție, îndeosebi din partea acelor, cari l-au văzut, și-l văd la muncă, cari știu cât costă aceste realizări.

Nimic durabil fără de jertfe. Partea leului, sieși și-o rezervă.

Îl vedem venind la Cluj, oțelit într'o continuă luptă de 40 ani, pentru biserică și neam. Înzestrat cu o vie inteligență, ajutat de o serioasă școală a vieții, însuflețit de idealul clădirii noii Eparhii, incredințate de providență, — pornește la muncă.

Cu stăruința ce nu cunoaște margini, cu deosebit tact în acțiuni, cucerește pas de pas, pentru biserică strămoșească, locul ce i se cuvine în capitala Ardealului. Atmosfera în care este forțat să lupte, este înăbușitoare. Cearcă atâtea desiluzii. Câte nopți nedormite, câte chinuri sufletești, după loviturile sistematic îndreptate împotriva operei sale, de 15 ani încoace.

De dimineața, până noaptea târziu, e nelipsit la postul de comandă, veghind.

Nimeni nu cunoaște mai bine punctele tari și slabe ale bisericii sale. Nimeni nu știe mai bine preîntâmpina pericolele, ce o amenință. Și ierăși e neîntrecut în a presimți tot ceea ce poate ajuta pe ai săi.

Este păstorul, de care spune Mântuitorul, că-și pune sufletul pentru turma sa.

Acum împlinesc 80 de ani. Este un moment de popas la o înaintată răscruce a vieții. Îi datorăm recunoștința înțeleptului conducător. Îi datorăm o zi de deosebită bucurie.

Să evocăm din trecutul apropiat și depărtat toate acele svâcniri de sincere aprecieri ale muncii lui, și să împletim din ele cununa omagială, care să-i împodobească fruntea eroică în memorabila zi.

Prof. MUNTEANU

Un jubileu.

Prea Sfințitul nostru Episcop, Nicolae Ivan, astăzi, împlinesc optzeci de ani. Este foarte importantă serbarea noastră, căci rar îi este dat omului să treacă limita vârstei cântate de Psalmist și mai rar să ajungă mai bine de o jumătate de secol în muncă și luptă necurmată pentru păstrarea și înălțarea legii, limbii și neamului și astfel să aibă dreptul să primească:

„Cununa cea de laur, ce sfântă se împletește
Pe fruntea cea umbrită de bucle de argint.“

Când P. Sf. Sa face acest înalt și rar popas al vieții omenești, noi jubilăm și ne simțim fericiți, că putem manifesta față de personalitatea distinsă și marcantă a P. Sf. Sale, sentimentele de adâncă venerațiune, și mai ales de iubire sinceră și neșarmur respect.

Crezul P. Sf. Sale l-ași putea caracteriza pe scurt în două cuvinte: naționalism creștin și creștinism național. Tot ce a propovăduit, tot ce a scris și înfăptuit în cei peste 50 ani de activitate în ogorul neamului, a servit acest scop, a servit aceste idealuri. Aceste două idealuri sintetizate în „legea românească“, L-au condus, L-au încălzit, L-au însuflețit. A fost și este eroul, apostolul și martirul acestor idealuri! Fără frică, fără șovăire, fără târguială a muncit, a luptat, s'a jertfit, a făcut apostolie. Alături de evanghelia lui Hristos a propovăduit și evanghelia națională, muncind fără preget, călăuzit fiind numai de simțul datoriei față de biserică și neam, așa că putem esclama cu profetul Ieremia:

„Binecuvântat să fie omul, care se încrede în Domnul, căci el este ca un pom sădit lângă ape, care își întinde rădăcinile spre râu; nu se teme de căldură, când vine și frunzișul lui rămâne verde; în anul secetei nu se teme, și nu încetează să aducă roadă.“

În comparație cu faptele și cu meritele câștigate recunoștința posterității de multe ori neînsemnată este. Dar nu aceasta

este principalul. Mulțumita adevărată stă în conștiința datoriei împlinite și în seria lungă de fapte bune pregătitoare și însoțitoare a acestei conștiințe.

Prea Sfințitul nostru Stăpân le are pe amândouă aceste. Cu mândria justificată poate face o reprivire asupra activității îndeplinite. Cu drept cuvânt l-se pot aplica deci cuvintele poetului:

„Bine e să știi la capăt, că o dungă lași, un nume,
C'ai săpat la zidul nopții, c'ai muncit să-ți scoți în lume
Din al creerului sbucium, ca pe-un diamant, ideia
Urma-ți fi-va cunoscută pe-unde fi-ai purtat scânteia
Și-o scânteie 'n alergare e o rază... Mângâiere.“ (Vlahuță).

Prof. A. Buzdug

Episcopul — ctitor de așezăminte românești.

Prea Sfințitul Episcop Nicolae Ivan a împlinit frumoasa vârstă de 80 ani.

E o vârstă pe care mulți și-o doresc, puțini o ajung, iar și mai puțini în vigoarea fizică și spirituală de care se bucură și astăzi P. Sf. Episcop Nicolae. Și trebuie notat că anii P. Sf. Episcop nu s'au înșiruit unul lângă celalalt, numai așa, împinși de curgerea vremii, ci sunt ani trudiți, clipă de clipă, pentru binele bisericii strămoșești și al neamului românesc. Sunt ani de stăruitoare muncă și de neasămuită pilduire pentru tot românul.

Și munca P. Sf. Episcop Nicolae împânzește toată viața neamului nostru, căci nu este domeniu, în care să nu fi dat contribuție efectivă. Pe teren bisericesc, școlar, politic-românesc, P. S. Episcop Nicolae a fost și este deopotrivă de activ, lăsând pretutindeni înfăptuiri de trainică rodnicie. Azi o biserică, mâne o școală, bancă, sau alt așezământ pentru sporirea și întărirea vieții românești, — iată preocupăția permanentă a Preasfințitului Episcop Nicolae.

Sau ce comoară de învățăminte constituie articolele împrăștiate prin diferite ziare și reviste, căci ziaristica de timpuriu îi este încă o îndrăgită ocupație! Ascuțitul și adâncul tâlc al slovelor românești, picurate pe hârtie din căldura sufletului și dreapta despicare a viitorului, de care totdeauna a dat dovadă P. Sf. Episcop Nicolae, i-a biciuit ades pe dușmanii bisericii noastre ortodoxe și ai neamului românesc.

Clujul românesc — ca și celelalte orașe, în care i-a fost dat să lucreze — se resimte din plin de inițiativele sănătoase, de sfaturile mirezmuite de experiența deceniilor de muncă constructivă și de toată mulțimea așezămintelor românești întemeiate de P. Sf. Episcop Nicolae.

Măreța Catedrală, Academia teologică — generatoare de cultură ortodoxă și românească, — Biserica din Calea Regele Ferdinand, Capela din Mănăstur, Reședința episcopală, banca „Vatra“, „Renașterea“, tipografia, librăria, corul episcopiei, o serie de frumoase clădiri și multe altele, — iată ceva din înfăptuirile numai în Cluj, ale octogenarului Episcop, reînviatorul vechii ctitorii a lui Ștefan cel Mare.

Deie Domnul ca anii P. Sf. Episcop Nicolae Ivan să sporească mereu, păstrându-i aceeași vigoare și putere de muncă, spre binele bisericii strămoșești și al întregului neam românesc.

Prof. O. Bucevschi.

Episcopul Nicolae Ivan.

Cu cât o persoană distinsă este unanim cunoscută, cu atât sarcina de a o închide în limitele înguste ale unui articol ocazional, este mai ingrată și mai dificilă.

Ingrată, deoarece cetitorii „Renașterii“ se așteaptă poate, la o desvelire de date cu totul necunoscute, dificilă, fiindcă personalitatea multilaterală a sărbătoritului nostru, se poate caracteriza, dacă nu poate în câteva cuvinte, totuși foarte bine într'o singură frază, dar în același timp, despre opera Prea Sfinției Sale, s'ar putea bate recordul, scriindu-se și vorbindu-se multe și fără a se putea spune: am terminat, nu mai există ceva necunoscut asupra Episcopului Nicolae.

Dotat de natură cu distinse însușiri sufletești și intelectuale, disprețuind plăcerile acestei lumi, și-a pus sufletul, cinstea, mintea și toată energia, în slujba Bisericii și a neamului său.

Ceea ce a fost în tinerețe, aceea este și azi: bun părinte și povățuitor, excelent organizator și făuritor. Înțelept și precaut în luarea hotărârilor, ne-strămutat și cutezător în executarea lor.

Când visul secular al unirii tuturor fraților de același neam și lege s'a realizat, când asesorul dela Sibiu a fost încredințat cu organizarea și conducerea reinviatelor Eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului, în interval

relativ scurt, a avut succese mari, a-și putea spune, „a făcut misiuni“, pentru dezvoltarea și prosperarea ortodoxismului în aceste meleaguri, și sunt conșinși, că istoria va înregistra la timpul său acest lucru, ca pe un fenomen rar.

În toată viața sa, dascălul, preotul, protopopul, asesorul și azi Episcopul Nicolae, a luptat pentru binele poporului și al Bisericii sale, învingând multe stavile. Fuga dela datorie n'a cunoscut-o, jertfindu-și o viață întreagă cauzei sfinte.

În vremuri grele, când „comisarul dela Budapesta“ se învârtea prea des pe strada Măcelarilor — azi a Mitropoliei — din Sibiu marelui Andrei, băgându-și nasul în toate oalele românești, cu forța curajului său, înfruntând ori-ce pericol, a inspirat încredere dascălilor, preoților și poporului batjocorit, ridicându-i moralul. Din „Consistorul lui Ivan“ ne scoțeam noi în acele vremuri turburi, încrederea în destinele noastre, căci ca el nimenea n'a știut să cunoască însușirile și bune și rele ale neamului său.

Crezul său a fost, să-și slujească cu credință și devotament Biserica strămoșească și neamul său asuprit. Acestui scop și-a închinat o viață de om, în cursul căreia adesea a trebuit, silit de împrejurări și cu durere în suflet, să calce pe cărări ocolitoase, fără a-l împiedeca însă să-și realizeze planurile sale. Asemenea cotituri aveau darul să-l îndârjească și mai mult în acțiunile sale, căci înapoi nu s'a dat niciodată acest bărbat, care a dat totdeauna dovezi strălucite de înaltele sale aptitudini și de marea sa putere de voință.

Toți cari îl cunoaștem până în cel mai ascuns colțisor al inimii sale, și cari avem deosebita cinste și fericire de a ne număra printre colaboratorii săi și a fi martorii neobositei sale activități, constatăm că și azi cu cei 80 de ani pare totuși tânăr, fiindcă e în stare să lucreze de dimineață și până seara, fără să dea semne de osteneală.

În aceste momente, față de marile lui merite ce le are în fața noastră a acelora cari suntem în slujba Bisericii, cât și în fața tuturor Românilor de bine, să ne descoperim capul, dându-i iubitului nostru păstor suflesesc, prinusul de recunoștință și de cinste, dorindu-i sănătate și putere în a-și continua și desăvârși operile sale frumoase, la baza cărora a depus și depune, sudoarea feții sale și sufletul său nobil.

Prof. G. G. Stănescu

P. S. Episcop Nicolae
ca student în teologie și părinții săi.

Prea Sfinția Sa, ca apreciator și protector al muzicii corale.

Eram student și conducător de cor la Teologia din Sibiu, când P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan, pe atunci vrednic Consilier-Referent la Sibiu se interesa de corul teologilor, ca și de celelalte coruri existente, primindu-le cu deosebită dragoste la toate prilejurile binevenite.

De sărbătorile Crăciunului, îi vesteau Nașterea Mântuitorului, la locuința Sa din Str. Carmen Sylva din Sibiu, întâi corul teologilor, apoi al meseriașilor români de sub preș. d-lui Victor Tordășanu și al elevilor români dela liceul unguresc din Sibiu, știind să dea tuturor sfaturi părintești și îndrumări de încurajare.

Încă pe atunci de mulțori îl însoțeam cu corul teologilor, când în calitate de mandatar ocazional al fericitului Mitropolit Ioan Meșianu vizita comunele din Arhiepiscopie.

Importanța corului bisericesc în împodobirea cultului divin a știu-o aprecia nu numai atunci, ci mai mult în timpul păstoririi Sale de Episcop în Clujul românesc. Încă în anul 1921/22 m'a autorizat cu înțelegerea și formarea statutelor Corului Episcopiei, care funcționează și azi, iar mai târziu în 1924 cu înființarea corului Academiei teologice, pe care îl conduc de prezent.

În șirul vizitațiilor canonice și al sfințirilor de biserică, nu o singură dată s'a exprimat, că fără corul teologilor nu va mai sfinți nici o biserică, fiind perfect convins de rolul dominant al corului la măreția serviciilor bisericești și a serbărilor religioase în genere.

Muzica bisericească fiind cel mai abundent element de artă în biserică, produce sentimente de pietate și emoții mistice religioase, indușând inimile și predisponând sufletele spre cele înalte.

Prea Sfinția Sa, a știut să cultive în toate manifestările pastorale elementele necesare și rodnice pentru îndrumarea bisericii spre tot ce este sublim și nobil. Printre aceste n'a uitat de loc nici muzica, fie melodică sau armonică-corală, pe care a privit-o ca un factor ce trebuie pus pe primul plan de importanță culturală-religioasă și națională.

Aptitudinea înțeleaptă în toate împrejurările culturale și economice bisericești a Prea Sfinției Sale Episcopului Nicolae Ivan va putea servi multora de exemplu viu în viață.

Prof. Dr. Vasile Petrașcu.

Etiopia (Abisinia) — țară creștină ortodoxă.

La miazăzi de Egipt la apus nu prea departe de Marea Roșie, în Africa Negrilor și a păgânilor se află țara creștină ortodoxă Etiopia sau Abisinia.

Un conflict de graniță cu Italia, care are două colonii — Samalia și Eritreia, — vecine cu Etiopia, a făcut ca Abisinia să fie din nou printre cele mai importante preocupări ale politicii internaționale. Și aceasta fiindcă și stăpânitorii lumii — Francezii și Englezii — împreună cu Italianii mărginesc de toate părțile hotarele țării ortodoxe din Africa. Cum se va desfășura acest conflict, nu putem ști de pe acum. Ne mărginim să spunem, că între ele a mai fost război, în 1896, când trupele italiene au fost cu desăvârșire bătute și Etiopia a rămas și mai departe independentă.

Credința noastră este, că în acest conflict din culise acționează și catolicismul din Vatican. Ca dovadă trecutul plin de mărire al Etiopiei: în jumătatea întâia a v. XVIII-lea Etiopia era cât pe aci să devină țară catolică. În 1633 însă a biruit dreapta credință a ortodoxiei și misionari catolici au fost alungați din țară.

Etiopia este de 4 ori mai mare decât România, are însă locuitori ceva mai puțini abia 16 milioane. Deși are și mult deșert și stepă, trece totuși ca o țară foarte bogată în vegetale, animale și multe metale încă neexploatate. Poporul ei este un amestec de Negri și Semiți. O parte mică sunt încă și azi păgâni, cam 1½ milion sunt de religia iudevească pe care au primit-o prin veacul al V-lea. Majoritatea covârșitoare sunt însă creștini ortodocși încă din întâiele veacuri ale creștinismului. În Faptele Apostolilor se spune, că un ucenic de al apostolului Filip era Etiopean. Creștinismul s'a generalizat însă și a devenit religia de stat abia în veacul al 4-lea, pe vremea marelui și întâiului împărat creștin: Constantin cel Mare. Faima și probabil și puterea lui ajunsese până în vechea țară a Etiopiei. De atunci Etiopia a fost stăpânită de dinastia încreștinată a Menelicilor, cari se cred a fi urmașii înțeleptului Solomon și a reginei din Etiopia, cunoscută și amintită de biblie ca regina din Saba. Numai între anii 900—1262 a stăpânit în cea mai mare parte a Etiopiei o dinastie de aventurieri iudovi, care a fost apoi definitiv alungată din țară de către dinastia Menelicilor, domnitoare până azi, căreia îi aparține și actualul împărat, prea credinciosul Hailé Selanie, marele protector al bisericii ortodoxe naționale etiopiene. S'a încoronat de împărat și a făcut jurământ pentru dreapta credință și pentru legile țării în 1930. Coroana i-a fost pusă pe cap de către Mitropolitul țării (Abuna) Ciril.

Ortodoxia Etiopienilor se deosebește însă de a noastră, nu numai în privința cultului (Monofiziți). La baza dogmelor lor stă Crezul nostru ortodox, cultul deasemenea este ca al nostru. Slujbele le fac însă și cu acompaniere de muzică instrumentală indigenă. Nu lipsește din cult nici dansul preoților, după cum îl găsim în vechiul testament.

Organizația bisericii este ca și la noi. Supremul protector al bisericii este împăratul, iar în fruntea ei este Mitropolitul țării (Abuna) și mai mulți episcopi. În cele canonice biserica națională etiopiană ține strânse legături cu Patriarhul din Alexandria.

Protectorul Etiopiei este Sft. Gheorghe. Cea mai frumoasă biserică din Etiopia este catedrala încoronării „Sft. Gheorghe“ din Adis Abeba, capitala țării, care se află pe un podis, la înălțimea Negoiului (aproape 1500 m. de la nivelul mării), fiindcă aici este clima cea mai prielnică. A fost zidită de marele împărat Menelic, care fiind un mare ctitor a zidit biserici numeroase și în alte părți ale Etiopiei. Ceva din slava Sf. Sofia din Constantinopol și din mărirea împăraților bizantini se află și în Adis Abeba, ne spune un recent călător român *M. Tican* în cartea sa apărută de curând „Abisinia“.

În veacurile din urmă numai țării Rusiei au ținut, din calcule politice, un slab contact cu biserica ortodoxă din Etiopia. Celalalte țări ortodoxe și bisericile din ele s'au desinteresat complet de ortodoxia din Etiopia, amenințată în decursul veacurilor cu nimicirea, primejdii, care o pasc și azi, alimentate și de către misiunile catolice și protestante, care s'au infiltrat din nou în Etiopia.

Dr. Sabin Opreanu.

Diplomația Prea Sfințitului Nicolae.

Printre multiplele însușiri, cu care l-a dăruit bunul Dumnezeu pe Prea Sfințitul nostru Epi. cop Nicolae, mie unuia cea mai de seamă mi se pare aceea de a cunoaște perfect pe oameni și de a ști „umbra“ cu ei.

Grație acestei mari și cu adevărat rare însușiri, — Prea Sfințitul nostru Episcop a găsit, în toată viața sa, drumul sigur, care să-l ducă la inimile celor cu care a convenit. Bătăliile multe și grele pe cari le-a dat și pe cari totdeauna le-a câștigat, — se datorează, în cea mai mare măsură, însușirii de mai sus, fiindcă prin aceasta a știut pregăti perfect, în prealabil, orice chestiune și tot cu ajutorul ei a izbutit a pune în serviciul bisericii toate puterile de muncă din eparhia sa.

Convingerea mea, astfel, este, că nimeni nu l-ar fi putut egala pe Prea Sfințitul Nicolae în munca uriașă de reînviere a eparhiei Vadului, Clu-

jului și Feleacului, după cum nimeni n'ar fi știut aplica mai bine decât Prea Sfinția Sa maxima romană: suum cuique tribuere.

Aruncând o privire scurtă retrospectivă asupra carierei Prea Sfinției Sale, pornită dela catedra de modest institutor al Românilor din Orăștie și prionită acum în tronul de arhiereu al Clujului, — eu descopăr, astfel, în această bogată și tumultoasă carieră, biruința unui deosebit talent de diplomat, căruia neamul românesc i-ar fi putut lua, pe orice teren, acelaș mare folos, pe care i l-a luat sfânta noastră ortodoxie pe tărîmul bisericesc.

Dr. Sebastian Bornemisa,
fost primar al Clujului.

PĂSTORUL

Supremul bun al omului este fără îndoială personalitatea sa morală. Conștient sau inconștient, fără deosebire, toți tindem spre desăvârșirea acestei personalități, căci întreaga fericire individuală este în cea mai strânsă legătură cu realizarea succesivă și puțința de manifestare exterioară a eului nostru moral.

Individualitate în sens fizic sau psihologic este orice om, dar personalitate morală nu devine decât omul stăpânit deoparte de convingerea unui ideal etic, de altă parte de haina unui destin mai presus de forțele omenești.

Coincidența acestor două elemente este însă atât de problematică în în aceeași persoană, încât rațiunea a creat categoria omului „erou“ și omnirea din toate timpurile a încununat cu un deosebit nimb fruntea unor astfel de personalități proeminente, pe orice tărîm de activitate omenească s'ar fi întâlnit ele.

Dar dacă în general formarea unei personalități morale proeminente este o excepție, condițiunile de cristalizare ale ei sunt și mai multiple pe teren bisericesc.

Concepția creștină privită la noțiunea personalității morale este într'un chip deosebit de plastic redată în următoarele cuvinte ale scriitorului Lactauiu „înaintea lui Dumnezeu nimeni nu este sărac, decât dacă îi lipsește dreptatea; nimeni bogat, decât dacă este plin de virtuți; nimeni în sfârșit însemnat, decât cine e bun și curat; nimeni strălucit, decât cine a săvârșit din belșug faptele milei; nimeni desăvârșit, decât acela care a împlinit toate treptele virtuții“. (Lact. Instit. lib. V. 14).

Filosofia considerând personalitatea morală ca un „mysterium magnum“ ale existenței o face aproape inaccesibilă, în aceeași vreme însă în concepția creștină ea se dezvoltă și trăiește în contactul direct cu Societatea din care face parte și numai mulțumită unor calități deosebite puse în serviciul semenilor, se operează acea selecțiune, care îl face pe om: însemnat, strălucit sau desăvârșit.

Ideea solidarității omenești realizată și nu numai discutată în mod doctrinar, este un patrimoniu necontestat al bisericii creștine, dar superioritatea tezei creștine ca factor producător de personalitate va fi și mai isbitoare, dacă vom avea în vedere că științele sociale, după un ocol de veacuri, converg din nou spre idealul creștin al perfecțiunii umane.

Iată într'adevăr ce zice unul dintre cei mai mari filosofi ai dreptului: „Două mobile fac să se nască acțiunile sociale ale individului; pe de o parte el cunoaște egoismul; statul și societatea îl servește prin mijlocul recompensei și al pedepsei, al retribuțiunii și coercițiunii; al doilea mobil, cel mai de seamă este acela care dă cheia problemei, abnegațiunea. Este vorba de un sentiment și acest sentiment este destinațiunea morală a existenței noastre. (Ihering, Zweck im Recht).

Care este însă persoana care să practice mai desinteresat abnegațiunea, în raporturile de orice fel dintre oameni, ca tocmai preotul?

„Preoția se practică pe pământ, dar se numără între rândurile cerești“ — spune într'un mod pe cât de avântat pe atât și de adevărat Ioan Hristostom. Scopul întregii sale activități este acela de a îndruma spre perfecțiune, de a vesti pacea și de a crea condițiunile cele mai prospere unei culturii omenești care solidarizează, în numele unui ideal moral al înfrățirii tuturor, pe toți fiii pământului.

Unei astfel de activități Hristos însuși i-a dat numele care se potrivește mai bine. N'a admis să fie numit de nimeni învățător, dar el însuși s'a numit pe sine „păstor“.

„Eu sunt păstorul cel bun“.

„Păstoru cel bun își pune sufletul pentru oile sale“. (Ioan 10, 11).

Iată în două propoziții cel mai desăvârșit ideal de muncă și cel mai măreț program de idei morale și sociale. E nu numai definiția păstorului ci și aceea a personalității care se află în slujba colectivității.

Păstor se numea odinioară regele și căpetenia statelor, — (poimen laon) zice Homer, — păstor se numește pe sine însuși Hristos și tot păstor își zice în cele mai sfinte momente și episcopul unei biserici ortodoxe.

E un deosebit titlu de nobleță deci prin esența sa.

Când coincide însă cu un asemenea nume și o valoare morală excepțională atunci păstorul sufletelor se reliefează în cadrul social în care lucrează în proporții și mai mărețe.

Subiectiv văzut mediul social de azi, în multe state, s'ar părea că biserica nu mai are rolul preponderent de altădată și deci personalitățile sale ar avea un teren foarte redus de activitate.

Biserica Sf. Nicolae din Cluj,
tot o ctitorie a P. S. Episcop Ivan.

Se știe că cultura păturii conducătoare a României de ieri — și pe aceeași linie de eroare și a celei de azi — a stat sub influența culturii franceze. Opinia publică a Franței a fost însă îndreptată veacuri de-a rândul împotriva bisericii și mai ales a clerului. Încă la 1707 marele episcop Fernelon scrie aceste cuvinte cu mult ecou încă și azi: „păstorii au pierdut acea mare autoritate pe care păstorii vechi au știut să o întrebuițeze cu atâta blândețe și tărie; autoritatea care isvorește din încredere, din venerație, din supunere și persuasiunea poporului s'a șters aproape de tot!“ Aceia cari sunt în contact superficial cu direcțiunea unei culturi, supusă fluctuațiilor dar totuși ascendentă, nu reușesc însă să prindă adevăruri mai sugestive și mai puțin trecătoare ca a-

celea cari planează la suprafață! Și dacă cuvintele lui Taine că creștinismul „este puternica aripă indispensabilă de a înălța pe om deasupra sa însuși, deasupra vieții sale joșnice — a orizontului său mărginit, — pentru a-l duce, prin răbdare, resemnare și nădejde, până la seninătate, pentru a-l ridica dincolo de cumpătare, curățenie și bunătate, până la devotament și jertfă“ nu desvăluie destul, ceea ce e mai mult decât o opinie, credința unui stat cu tradiții nesguduite de orice vânt, atunci să-și amintească fiecare că în Franța, care la 1904 a lovit biserica, după războiul mondial autoritatea bisericii este tot mai impunătoare și tot mai covârșitoare.

Biserica ortodoxă a României se află și ea acum în deplină luptă cu duhul vremii. Paginile trecutului glorios al acestei instituții dumnezeiești și naționale stau închise și micii răscolitori de patimi profanează în presă, în romane, în poezii și în studii marea operă înfăptuită de zelul neînfrânt al preoției mucenice.

Că biserica lui Hristos nu va putea fi biruită de forțele oculte este tot atât de sigur, pe cât de sigur este că soarta neamului românesc este împletită în pânza viitorului tot mai mareț al bisericii ortodoxe.

Dar lumea cere un semn, mulțimea vrea o dovadă despre puterea de viață a acestei biserici și scepticii pretind să vadă în mod palpabil forța creatoare a ei și a slujitorilor săi.

Biserica ortodoxă are conștiința că-și îndeplinește și acum, precum în trecut, misiunea sa sfântă și în mâna ei curată se plămădește tot mai curat sufletul acestui neam.

Însă dacă se dorește totuși o dovadă peremptorie pentru forța creatoare a bisericii ortodoxe și dacă puțini credincioși vor să cunoască un slujitor al altarului, reprezentând o personalitate morală excepțională, providența dumnezeiască a hărăzit bisericii și neamului și aceasta puțință.

Este Prea Sfinția Sa Episcopul Nicolae Ivan al Clujului și opera sa din cei 15 ani de păstorie.

Aici nu e vorba numai de un simplu succes personal, trecător. E realizarea stăruitoare a unui plan excepțional de muncă și o activitate desinteresată fără pereche în condițiunile vieții sociale de azi.

Prea Sfinția Sa nu e numai ctitorul unei eparhii și organizatorul prodigios al tuturor instituțiilor necesare unui mers normal al treburilor din acest organism bisericesc. A crede că interesul creator al marelui arhieru s'a oprit numai la acte, cum este clădirea monumentalei catedrale din Cluj, sau augmentarea nebănuită a întregii avuții bisericesti, ar însemna să cunoști numai fragmentar un suflet de adevărat păstor.

Căci personalitatea morală a păstorului de suflete am definit-o ca exteriorizarea socială și etică a unui fond spiritual de elită. Păstorul adevărat coordonează sufletele, trezește conștiințele, și solidarizează elementele individuale disperate. E artist și cugetător totodată.

Prea Sfinția Sa Episcopul Ivan are toate aceste calități. Contopirea într-o unitate sufletească a tuturor fiilor acestui neam în Cluj și pe întreg cuprinsul eparhiei sale, este exclusiv opera sa de încercat și bun păstor. Căci este un animator ca nimeni altul, precum neîntrecut este în arta de a aplana toate dificultățile din calea fapturilor sociale și culturale cari privesc interesele superioare ale neamului românesc.

Când se sfințește un Episcop i se pune înainte un tablou, înfățișând trei râuri, o cetate și un vultur. Râurile reprezintă darurile învățaturii creștine, cetatea simbolizează eparhia unde păstorește, iar vulturul este imaginea avântului pastoral.

Învrednicindu-l Dumnezeu să ajungă frumoasa vârstă de 80 de ani, Preasfinției Sale episcopului Nicolae al Clujului, turma păstorită ca și toți fiii neamului românesc nu-i pot aduce un omagiu mai elocvent ca mărturisirea sinceră, că, îndeplinind întocmai acestei obligațiuni de episcop, este în înțelesul lui Hristos „păstorul cel bun, care și sufletul și-l pune pentru oile sale.“

Nicolae Vasii.

Lumină întru întunec.

Dumnezeu ne-a hărăzit bucuria de a adăuga încă un cuvânt de sincer omagiu Prea Sfințitului nostru Arhipăstor, la împlinirea celor 80 de ani de viață închinată Bisericii și Neamului.

Pentru acest fericit prilej voiam să găsesc un cuvânt sintetic care să concretizeze personalitatea și opera unică a Prea Sfințitului Episcop Nicolae Ivan — ce vor alcătui cel mai luminos capitol din istoria Ardealului desrobitor — și să sugerez totodată și imaginea ce această operă și personalitate a faptei masive o proiectează în sufletul generației noastre, prea repede văduvită de lumina unei idei pentru care să te poți jertfi cu entuziasm eroic.

Plecat de jos din pătura sănătoasă a țărânimii a cărei putere de viață a adus-o cu sine până peste pragul celor opt decenii — Viața Sa ni se înfățișează ca o linie verticală, — o ascensiune spre tot mai multă lumină și mai mare înălțime: un simbol și un ideal.

Iar opera Sa situată în istoria vieții românești de după Unire — și mai ales în acești ultimi ani de o întunecată desorientare și aproape o capitulare a inițiativelor constructive, sub obezile „crizei“ materiale și materializante — ne apare ca o lumină întru întunec: spre a lumina și a arăta drumul spre lumină și biruință.

Acum un deceniu și jumătate a descins în Cluj cu decretul de reînființare al Eparhiei Vadului și Feleacului. Atât. Alt capital — afară de sufletul său și voința sfântă de a fi de folos Bisericii și Neamului — nu a adus.

Dar stăruința, cruțarea, cinstea și neconținuta muncă au făcut din nimic o Eparhie — azi, după 15 ani, înzestrată cu tot ceea ce poate asigura de aci înainte un progres nestânjenit.

Aceasta este calea spre lumină și biruință a românismului — și recucerirea orașelor prin instituții românești palpabile, — nu platonism național. Prin întemeierea de vetre românești, ceea ce dă stabilitatea și siguranța zilei de mâine. Această linie de luptă providențială a inițiat-o P. S. Nicolae Ivan în inima Ardealului — în Cluj — la al cărui recucerire a pus nezdrușcinată cărmămidă anticipând definitivă românzare prin monumentala Catedrală ce se înalță spre cer în linii verticale asemenea vieții Sale pe care o concretizează și o simbolizează.

Această pagină din istoria Ardealului pe care se profilează opera primului episcop al Vadului, Feleacului și Clujului, scrisă cu slova masivă a faptei dăltuite în piatră, nouă, generației tinere ne va rămâne ca un sfânt testament.

Când vom întâmpina vremi de strâmtorări materiale și destulă vrășmășie, ca și acele împotriva cărora P. Sf. Nicolae și-a ridicat opera — stăruința Sa — pe cei șovăelnici ne va întări — cruțarea, cinstea și neconținuta muncă ne vor fi pilde și sfătuitoari ai biruinței.

Dar până atunci Prea Sfinția Sa mai are un cuvânt testamentar de împlinit. Atunci când a primit sarcina păstoriei — atât a cerut dela Dumnezeu, ca să-l țină până va putea fi de folos Bisericii și Neamului.

Noi neîncetat să rugăm pe Dumnezeu ca să-i împlinească cererea care este și a noastră — și să ne învrednicească a mai adăuga un cuvânt la acestea, zicând: Întru mulți ani Stăpâne.

Preotul Fl. Mureșanu.

Un ctitor al Ardealului românesc.

Dacă istoria noastră a eternizat în paginile ei o serie de figuri glorioase, socotite providențiale prin opera lor, de sigur, că pentru Eparhia Clujului Prea Sfinția Sa Nicolae Ivan este un trimis al Cerului.

Minunata ctitorie a lui Ștefan-cel Mare, dărîmată de răutatea stăpânitorilor haini, își așteaptă învierea încă din zilele nemuritorului Andrei Șaguna, care o trecuse în marile lui planuri de restaurare bisericască. Ea s'a îndeplinit abia sub ochii noștri, prin acțiunea de miracol a omului, căruia soarta i-a acordat favoarea acestei excepționale misiuni de reintegrare a sufletului românesc în drepturile lui istorice.

Răsărit în ținuturile clasice ale Sibielui, pe unde trăiau neșterse urmele domniilor voievodale și amintirea luptelor furtunoase pentru credință, Episcopul Nicolae Ivan rezumă în ființa lui tot clocotul tradițiilor și energilor populare, ce-și caută biruința în neastâmpărul sfânt al fapturilor de fiecare clipă. Reflex fericit al unei structuri etnice, care fuge de abstracțiuni și îmbrățișează realitățile, inteligență lucidă ce descifrează sufletele și pătrunde problemele cu intuiția precisă a rarilor inițiați în tainele vieții, Ni-

Catedrala din Sibiu
zidită sub privegherea pricepută a păr.
asesor referent Nicolae Ivan.

colae Ivan și-a impus pretutindeni, unde a activat, certitudinea talentului, pasiunea muncii și bogăția realizărilor.

Oriunde l-am urmărit, la catedra dascălească din Săliște sau la umilii nenorociți ai penitenciarului din Aiud, la protopopia din Alba-Iulia ori la conducerea „Telegrafului Român“, în viața politică și culturală sau în asessoria din Sibiu, el a fost o surpriză prin spiritul său original și novator, afirmându-se sub aspecte infinite, ca un reprezentant de elită al rasei noastre.

Călăuzit de-o fină înțelegere a lucrurilor și oamenilor, de cari se apropie totdeauna cu simpatia ce desarmează împotrivrile, el știe să găsească, printr'un deosebit simț al divinației, soluțiuni simple și salvatoare acolo, unde alții se văd derutați de mulțimea dificultăților imaginare.

Numai așa se explică hotărîrea, în adevăr cutezătoare de a accepta — la o vârstă când atâția dintre noi se retrag din luptă — sarcina imensă a înființării și organizării Episcopiei Vadului.

Și omul, a cărui frământare interioară nu cunoștea decât comamentul unic al creațiunii, s'a dovedit vrednic de înălțimea operei istorice, la care-l chemase destinul plaiurilor desrobite. Căci, sub privirile noastre uimite, a destănuțit aici valurile unei activități formidabile, ce ne-a vrăjît ca în basme o lume nouă, plină de tinerețe românească și de avânturi ortodoxe.

Prin încordări de-o ținută robustă antică, isvorîte din fluidul unei voinți, prin magica artă de animare a colaborărilor și strângere a fondurilor, stăpânit de clarviziunea necesităților și de disciplina împlinirii lor, Episcopul Nicolae Ivan a făurit în 15 ani Eparhia, care prin înfățișarea ei modernă, constituie astăzi o mândrie a Bisericii ortodoxe și o ilustrație a Statului național întregit.

La 1919 nu vedeai în cuprinsul ei decât stigmatele unei robli de veacuri, ce pustiise sufletele și devastase chinuitele așezări românești din ungherele întunecate ale Ardealului de nord. Plângea ruina morală și striga revolta națională a unui popor, strivit în credința lui religioasă, disprețuit în existența lui umană și crucificat în aspirațiunile lui de libertate politică. Era o atmosferă grea de tristețe și părăsire, pe care n'o putea risipi decât un idealism eroic și o energie nebiruită.

Prezența lor tumultoasă în sufletul Episcopului Nicolae Ivan a dus la vasta prefacere generală, pe care o admirăm astăzi, copleșiți de îndrăzneala concepției ca și de executarea ei impresionantă. Parohii și protopopiate, biserici și mănăstiri, așezăminte de luptă și instituții de creștere teologică, fundațiuni generoase și achiziții de patrimonii, spre a ne da cetatea cea nouă a credinței strămoșești mântuitoare.

Sinteza acestei uriașe elaborări de esență epică se oglindește în splendidă reședință episcopală, dar mai ales în măreția fermecătoare a Catedralei, monumentul de glorie ce depășește prin semnificația lui, toate datele istorice din viața Ardealului desrobît. Căci nicăiri nu s'a realizat o lucrare mai monumentală în inspirația ei, mai gigantică în proporțiile ei și mai artistică în arhitectura ei neîntrecută. Ea este cea dintâi probă mișcătoare a virtualităților noastre de rasă, și o demonstrație, fără puțință de replică a legitimității domniei românești în hotarele eterne de astăzi.

Dar tot atât de surprinzător este să constatăm, că această splendidă afirmare a existenței noastre naționale ne vine prin Biserica străbună, ca o mărturie elocventă a confundării ei cu destinele neamului și în acelaș timp ca o destăinuire a sufletului românesc, de a stăpâni în acest colț de lume, prin simbolul divin al păcii lui Hristos.

Iată cadrul mistic, din care va vorbi veacurilor un popor, a cărui strălucire etică a fost prinsă în liniile de superbă armonie și de cuceritoare maiestate ale Catedralei naționale.

Înălțarea ei triumfătoare pe pământul suferințelor de altădată și într'o epocă de mari crize economice, constituie pentru noi o adevărată minune a geniului românesc, ce confirmă superioritatea noastră de rasă și înfrânge perfide tângăduiri minoritare. Cine nu știe astăzi, că ea este creațiunea biruitoare a Prea Sfințitului Episcop Nicolae Ivan?

A-i aduce astăzi, când prăznuiește vârsta biblică de 80 ani ofranda iubirii noastre nemărginite, slăvindu-l ca pe unul din uriașii faptei românești, înseamnă cel mai curat omagiu, ce poate onora conștiința generațiilor de azi și de mâine ale Patriei întregite.

Prof. I. Mateiu.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan.

— Note biografice. —

P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan s'a născut la 17 Mai 1855, în comuna Aciliu, județul Sibiu, dintr'o familie fruntașă de țărani.

Cursurile primare le-a făcut în Aciliu și Săliște, iar cursurile secundare la liceul de stat din Sibiu, unde a luat bacalaureatul la 28 Iunie 1874. Între anii 1874—1877 a urmat cursurile teologice ale seminarului Andreian din Sibiu, dând examenul de calificare preoțească cu distincție. În toamna anului 1877 a fost ales învățător în Săliște, în care calitate a funcționat până la 1884, făcând servicii prețioase învățământului primar confesional.

În anul 1880 s'a căsătorit, dar abia după un an de fericită căsnicie a rămas văduv. Din această căsătorie i s'a născut fiica Veturia, soția de mai târziu a protopopului Dr. Ioan Stroia, azi episcop militar.

Învățătorul Nicolae Ivan a fost hirotonit de mitropolitul Miron Romanul la 26 Octomvrie 1881 de diacon și apoi preot și duhovnic. În anul 1884 a trecut ca spiritual la penitenciarul de stat din Aiud, propunând și religiunea la gimnaziul din acest oraș. Deși a fost funcționar al statului, a făcut servicii eminente bisericii și culturii naționale. A fost ales de către cercul Ighiu membru în adunarea județeană din Aiud, unde a luat cuvânt în limba românească. La 1 Octomvrie 1890 a fost chemat director și redactor responsabil la „Telegraful Român“, organul oficial al Metropoliei, al cărui colaborator fusese dela intrarea sa în viața publică.

În anul 1892 a fost ales protopop la Alba-Iulia, în care calitate s'a străduit mult în organizarea școalei românești din protopopiat și a ridicat un mare număr de școale și biserici, dând o îndrumare sănătoasă vieții bisericești și naționale din acest ținut. În anul 1895 i s'a încredințat și administrarea tractului vacant al Orăștiei. În acest an a scos prima gazetă românească în Orăștie, „Revista Orăștiei“ împreună cu Dr. Silviu Moldovan și Aurel Popovici-Barcianu.

La 1897 a fost ales asesor consistorial și referent al secției economice, în care calitate a funcționat neîntrerupt până la 1919.

În acest timp și în această calitate a realizat o activitate prodigioasă. De numele dânsului se leagă cele mai însemnate lucrări bisericești din acest timp. Sub conducerea sa s'a zidit Catedrala din Sibiu, vila mitropolită, seminarul cel nou, școala centrală din Sibiu și gimnaziul din Brad. Tot asesorul Nicolae Ivan, ajutat de Partenie Cosma și Pantelimon Leucuța, a achiziționat din mâinile străinilor palatul Habermann pe seama bisericii. De numele dânsului se leagă cele mai multe din fundațiile noi ale consistorului din Sibiu. Ca referent financiar a adus ordine în gospodăria arhidiecezei, sporind avcrea ei cu aproape 2 milioane.

Tot asesorul Nicolae Ivan a inițiat la 16 Februarie 1919 înființarea episcopiei dela Cluj și a izbutit să realizeze această dorință unanimă în sinodul din Iulie 1919, care în ședința dela 7 Iulie l-a ales președinte al consistorului celui nou din Cluj și a fost încredințat cu organizarea eparhiei. La 15 Octomvrie 1919 a luat în mână conducerea și organizarea eparhiei Clujului. În Septemvrie 1919 a intrat în tagma monahală, fiind hirotonisit protosincol, iar după ce și-a terminat stagiul în mănăstirea Hodoș-Bodrog, la 20 Ianuarie 1920 a fost ridicat la rangul de arhimandrit. Cel dintâi sinod al eparhiei Clujului l-a ales în 15—28 Septemvrie 1921 Episcop, fiind aprobat de sinodul episcopesc la 29 Septemvrie, iar la 22 Octomvrie 1921 de M. Sa Regele Ferdinand, iar în ziua de Sf. Nicolae 1921 a fost instalat în scaunul de Episcop al Clujului.

Din activitatea publicistică a P. Sf. Sale Episcop Nicolae Ivan.

Consacrăm în cele ce urmează unul din aspectele cele mai caracteristice ale personalității scumpului nostru sărbătorit, care demult și-a câștigat un loc de onoare în publicistica ardeleană, printr'o activitate prodigioasă și originală. Redăm aici câteva crâmpeie, scrise în diferite epoci, în cari vibrează o inimă caldă și un suflet de o rară frumusețe.

Nu banchetăm cu ei! (Milleniul).

Avem noi Români mai ales în timpul de față, foarte multe datorințe de împlinit, dar mai pe sus de toate, tocmai în acest timp, trebuie să punem cu toții datorințele naționale.

Milleniul e aproape. Toate foile românești, sârbești și slovești, și toți bărbații luminați ai acestor popoare și cu durere de inimă pentru onoarea lor, strigă ca dintr'o inimă: Milleniul e o sărbătoare curat unguerească, cu care noi nu numai că n'avem nimic, dar contra căreia trebuie să chiar lucrăm! Nemaghiarilor, nu mergeți la milleniu!

Strigătul acesta mândru și frumos trebuie să răsune azi din plaiu în plaiu, dela margini pân' la margini preste întreg pământul locuit de popoarele nemaghiare, se străbată până în cele mai sărae și mai ascunse colibe ale țaranilor.

Și noi credem că cererea aceasta a națiunilor are să fie și ascultată de fiii lor, cu atât mai vârtos că, oameni săraci cum suntem, nici că ne putem îngădui parada de-a merge pe acea vreme la Pesta, unde jidanii vor sta liniștiți și se vor bate care de care să tragă pielea de pe streinul ce le-a căzut în ghiață! Pentru un ou îi vor cere prețul unui bou! Vai de cel ce va cădea cu punga pe mâna lor! Din aceasta parte primejdia dar' nu e tocmai așa mare. N'o să aibă Ungurii Români de arătat că s-au dus să le facă cinste târgului lor de țară.

Mai mare e însă primejdia în altă parte: Aici printre noi, în nemiluita noastră apropiere, în sânul nostru!

Se vor da anume, prin toate orașele, orașelele, ba satele, chiar, la anumite zile „mari“ ale tîmbălăului, banchete, prânzuri, ospete, petreceri, teatre, și alte multe comedii, drept sărbătorire a aceluiași milleniu, și se vor face luntre și punte, vicșpanii, solgăbirăii, notarii și toți cei atîrnători de ei, ca la aceste banchete și ospățuri macar, să adune și Români! Ei își vor pune în cumpănă toată trecerea lor, pe unii îi vor linguși pe alții îi vor înfrica, ca să meargă! Și se vor mulțumi de-or putea duce zece, ba cinci, ba doi Români măcar între ei, căci la urmă socotind pe toți și de aici și de colo și de dincolo cari au luat parte la ospetele millenare, să

poată zice: iată un număr atât și atât de mare de Români, cari au serbat împreună cu noi, în numele poporului lor!

De rușinea aceasta să ne ferim! Să nu cumva să cadă pe capul nostru! Aceasta să ne fie grija de căpetenie în aceste zile și vara întregă până la toamnă!

Sunt aci sfintele sărbători ale Învierii Mântuitorului! Fiecare cărturar Român și mai presus de toate Domnii preoți, să se facă în aceste zile îndoiți predicatori ai cuvântului lui Dumnezeu și ai glasului chemător al maicii națiuni Române, care cere dela fiii săi să fie azi paznici mai treji decât oricând la postul apărării onoarei ei!

Tot Românul cărturar să-și țină de sfântă datorința a se face în aceste zile de sărbătoare propoveditor însuflețit al acestor dorințe și cerințe naționale, așa ca atunci când sbirii noștri vor începe vânătoarea după suflete Românești, Românii toți, până la cel din urmă, să fie lămurii asupra scopului acelor, și să respingă cu dispreț dela ei atât momelile cât și amenințările! De-s primar și el îmi cere ca în schimbul rămânerii la primărie, să izbesc în dorința și mândria nației mele, îi voi arunca sbirului bățul de primar și toate cele ce se țin de el, înainte, dar' să împlânt cuțitul în inima mamei mele națiuni, nu voi face-o!

Cel ce în acest chip va propovedi poporului nostru, preot ori cărturar mirean de va fi el, în cel mai vrednic chip va fi serbat sfintele praznice, și noi în credință că toți cetitorii noștri vor face acest lucru, îi salutăm cu evanghelicul salut: „Christos a Înviat!” și le dorim tuturor sărbători fericite și izbândă întru propoveduirea celor de mai sus!

Articol apărut în „Revista Orăștiei” Nr. 13 din 23 Martie v. (4 Apr. n.) 1896.

* * *

Plata preoților noștri.

În păturile mai largi ale poporului nostru se desprinde un murmur de nemulțumire, care după toate semnele va lua proporții mai mari. Nemulțumirea de ce să nu o spunem, de astădată se îndreaptă în contra preoțimei noastre, care prin dotația ce primește dela stat, azi-mâne după părerea poporului, ajunge o uceală oarbă în mâinile guvernului și slujbașilor săi de toate categoriile.

Și nemulțumirea este alimentată și din partea unor cărturari de-ai noștri, ba chiar și gazetari, cari ar trebui să își dea seama, cât de periculos este jocul cu chibritele în jurul clărilor cu paie.

Pentru că este ușor, foarte ușor a produce curentul de nemulțumire, dar mai greu, cu mult mai greu a potoli patimile odată deslănțuite.

Ca preot, de bună seamă, că nu voi sprijini cu glasul meu pornirile îndreptate contra preoțimei noastre, dar nici nu voi apăra slăbiciunile date pe față, — ci voi căuta, ca să arăt, cari ar putea fi căile, cari să ne conducă la o deslegare mai norocoasă a chestiunii plății preoților, ca să-i redăm iarăși întregi poporului, așa cum au fost de veacuri și cum trebuie să fie păstorii turmei lui Christos.

Situația de azi este nesuportabilă pentru preoții noștri și puțini, foarte puțini vor mai fi, cari să nu se fi gândit zilnic la zisa Scripturii: „Nimeni nu poate sluji la doi domni.”

Unul, poporul român, care cere ca preotul să fie una cu el, la bine și la rău, una la bucurii și întristări și să împartă cu el pâinea cea amară udată cu lacrimi

Altul, stăpânirea, care îi asignează din visteria statului salariul și plătindu-l îi cere slujbe și servicii cari îl fac urgent în ochii poporului.

Aceasta o cunosc acum preoții, o știe și guvernul și o cunoaștem mai bine noi dela centre, cari vedem multele jalbe ce se ridică în contra preoților, după vorba țaranului, domniți și plățiți de stat.

Plata însă este atât de slăbuță încât cantonierii au plăți mai mari ca majoritatea preoților noștri, iar poporul nostru istovit de sărăcie și de birurile grele, crede, că și acestea câteva sufoare de coroane sunt sume fabuloase, cari îl boeresc pe preot și îl scutesc de ori ce griji.

Și în credința aceasta îl întărește pe popor și faptul, că unii preoți mai tineri se dau îndărăpt dela unele slujbe mai slab remunerate, rezervându-și a face strictul necesar și legal la ce sunt prin lege și în virtutea oficiului obligați.

Intellectualii noștri, fruntașii noștri de prin diferitele centre și comune știu și trebuie să știe, că preoții noștri sunt acum mai rău dotați decât învățătorii, decât notarii și decât toți slujbașii statului, — și că după calificarea lor, după rolul lor conducător, după misiunea lor, după vrednicile lor, ar trebui altcum remunerați și dotați.

Știu, intelectualii sunt chiar convingși de aceasta, dar cu o bucurie fătărită parecă le vine bine la socoteală, să vadă pe preotul cerșindu-le mila, și stând umilit înaintea lor, căci bine înțeles, sărăcia umilește, pe când bogățiile directorilor de bănci, advocaților, medicilor și a celor de profesii libere îi face încrezuți, sumeți și dictatori asupra bieților preoți muritori.

Și aici văd eu cel mai mare pericol pentru deslegarea chestiunii salarelor preoților.

Poți număra pe degete pe fruntașii noștri din generația mai veche, cari se vor fi gândind și la lucruri de acestea, dar mulți din cei tineri, n'au simț și interes pentru lucruri poești, iar câte un slujbaș de pe la comitate pe care nu l-a măturat încă dreptul de candidare al fișpanului îi pare bine că vegetează de azi pe mâne, hodoragește și îndrugă la vorbe seci, și trage plata cea mare din grația lui Tisza, — trebile bisericesti pentru cei mai mulți sunt: Hecuba.

Când ar fi stăpâniți intelectualii noștri de alt duh față de preoțime, de azi am putea zice „interzicem Consistoriilor să mai ridice plățile preoților din visteria statului, căci avem să le facem noi plăți”. Și am putea convinge ușor pe popor, că preotul are și el trebuințe, are datorința să-și susțină familia, să-și crească pruncii, să sprijinească literatura și toate instituțiile culturale, și din vânt nu poate face, nici din stolele ridicule de până aci.

Dacă îți vine preotul odată la an în casă, trebuie să-i dai și lui după demnitatea poziției lui, câtă vreme doctorului și advocatului îi dai sute, dă-i lui cel puțin zece coroane.

Pentru servicii la înmormântări, botezuri și cununii dă-i a 10-a parte cât dai evreului pentru spirt, vin și alte bazaconii, și aceste să nu le dai ca unui cerșitor, ci ca unui membru marcant al neamului, care trebuie să trăiască după slujba lui în mulțumire, ca să se lege cu toată inima și cu tot sufletul lui de biserică, de popor, de datini străbune și să stee stegar neînfricat la postul lui, ca sentinela pururea trează și veghetoare.

Și dacă ai câte un post cu oarecari venite extraordinare, nu le da la ori ce burtă verde, ca să pui cu grămada untura pe el, gândește-te și la preotul tău, căci e și el membru al neamului, a învățat carte cât și tine și uneori mai multă, iar serviciile ce le face în parohie și unii în protopresbiterate, sunt neasemănat mai mari, ca remunerația cu care este retribuit.

Mergi și vezi și tu, Măria Ta, slujbele cele grele ce le face parohul tău în biserică la anumite zile, și nu veni la biserică numai când solicitezi votul și sprijinul lui în corporații și după ce ți l-a dat te faci că nu-l mai cunoști, atunci alte îți sunt durerile, alte părerile și alte gândurile, decât gândul la soartea celui ce te-a înălțat pe umerii săi.

Să nu stăm deci cu îmblăcii totdeauna gata a da în preoți și a-i face numai pe ei responsabili de dezastre ca cel dela Oravița, Bocșa și Dobra și aiurea, ci să ne mărturisim păcatul, că intelectualii noștri nu vor să facă nimica ca să schimbe situația precară în care se găsesc preoții.

Să le dăm noi nu atât, ci cel puțin jumătate, cât le dă statul și eu sunt convins că majoritatea, dacă nu unanimitatea preoțimii, se va lăpăda ca de satana de banul guvernului. Și iarăși vom vedea în fruntea cetelor de voinicii pe preoții noștri, îndemnând și povățuind la fapte mari, cum i-am văzut totdeauna în trecut și cum îi cunoaște istoria. Aci însă se impune o organizare strașnică.

Fruntașii mireni au să iasă în mijlocul poporului și să arefe primejdia ce vine asupra neamului din cauza plăților preoțești dela stat, și să îmbărbăteze poporul ca să-i dea el salariul în bani ori în pământ, și în stole la diferite ocazii.

Și una după alta vor răsări comunele care vor asigura venitul preotului, pentru că să se știe, e mai mare primejdia pentru neam și biserică, dacă am pierdut preotul, decât dacă am pierdut școala și învățătorul.

Și preotul azi, durere, în acțiunile lui politice este încătușat de mâni și de picioare prin plata ce o trage dela stat și sabia lui Damocle îi atârână deasupra capului.

Nici în școală ca director nu-și mai poate face datorința de teamă că îl denunță învățătorul ori inspectorul, nici ca alegător, de teamă că îl denunță începând dela finanți și jandarmi toți slujbașii statului și la urmă va veni vremea de nici datorința oficială nu și-o va face față de biserică și credincioșii săi, stând în grația stăpânirii atotputernice cu visteriile deschise pentru de a remunera pe cei ce-și uită de datoria lor.

Vremurile sunt grele, nevoile bat la ușe și intelectualii noștri au cuvântul în sinoadele ce se deschid chiar acum. Dacă voi fi greșit în vederile ce le am până aci față de marea majoritate a intelectualilor noștri mireni, — îmi va părea bine să fiu convins de contrariul și voi fi cel dintâi care voi zice un „pater peccavi”.

Nicolae Ivan, asesor cons.

Articol apărut în „Țara Noastră” din Sibiu Nr. 14 dela 5/18 Aprilie 1909.

* * *

La Nașterea Domnului (1918).

„Azi e zi cu soare, azi e sărbătoare,” cum n'a mai fost pentru noi Românii de veacuri.

Veniți să eșim întru întâmpinacea celui ce se naște azi și vine purtând făclia luminei și a dreptății cu care împrăstie întunecul, ca să fie ziuă, ziua de bucurie și de praznic până ce va trăi creștin pe acest pământ.

„Christos se naște, măriți-l” propoveduind cele mai sfinte idealuri, căroră avem să ne închinăm, după cum zice Scriptura: „Pe pământ pace și între oameni bună învoire.”

Noi, neamul românesc prăsnuim de data aceasta mai veseli ziua Nașterii Mântuitorului, decum o puteam face în trecutul dureros și plin de suferințe.

În trecut sărbătorile de multeori ne erau tulburate spre pildă de jandarmi, cari maltratau pe colindători nevinovați, băteau pe magii noștri cari purtau steaua, îfundau la temniță pe cine-și împodobeau hainele de sărbătoare cu tricolorul nostru național și cu alte multe neajunsuri de tot felul.

Azi putem să ne grupăm liber în jurul magilor dela răsărit. Cu cântarea „O ce veste minunată” să ne adunăm turma, cum au făcut păstorii Vifleemului, sub o cârmă și un păstor, ca să se îplinească Scriptura: „Ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despărte.”

Să gândim la felu, ceice grăim o limbă și avem o lege, dela Nistru pân' la Tisa, să cerem să bată toaca la bisericuțele noastre din dealuri, să ne cheme la rugă de mulțumită și de laudă. Să facem să sune clopotele vestitoare de bucurii și de jale; doar și așa puține au mai rămas, fiindcă cele mai multe ni le-au luat spre a face din ele tunuri și gloanțe; care le-au îndreptat apoi tot spre piepturile noastre, ale prietenilor și aliaților noștri.

Să dăm uitării, că în toamna anului 1916 ne-au silit să tragem clopotele, în semn de bucurie pentru căderea Bucureștilor. Să nu mai trecem prin sîta gândirilor noastre pacea dela București, care cu mare forță a fost impusă de Neamțul și Ungurul încă plin de îngâmfare pe atunci.

Să ne bucurăm și veselim în aceste zile ale Nașterii Măntuitorului, gândindu-ne la cele petrecute 'n lunile din urmă. Să ne reamintim de pasul făcut astătoamnă în adunarea Comitetului național la Oradea-Mare, unde s'a luat marea hotărîre, că: națiunea română din Transilvania și Ungaria se declară de neatârătoare; națiunea română nu mai recunoaște dieta și guvernul maghiar; iar la conferința de pace cere să fie respectată prin reprezentanți aleși de însăși națiunea română din sinul ei.

Dela luarea acestei hotărîri și cetirea ei în dieta ungară prin dl deputat Dr. Alexandru Vaida, pentru Românii din Transilvania se începe o nouă istorie.

A urmat apoi recunoașterea comitetului națiunii române ales la Paris, în frunte cu neînfrânții luptători Tache Ionescu, Octavian Goga, Vasile Lucaciu și alți.

Ne-a insuflat noi puteri scrisoarea marelui arhanghel al dreptății, Wilson, presidentul Americii după care a urmat apoi marea adunare dela Alba-Iulia, unde aleșii neamului au pecetluit pe vecii vecilor unirea noastră cu România.

Cum ne vom întocmi soarta mai departe atîrnă acum în mare parte dela noi. Să dovedim deci chibzuială și pricepere să ne punem pe muncă din greu, să ne „unim în cuget și simțiri“ ca astfel cu atît mai frumos să ne întocmim viitorul.

Că lumea mare azi privește cu alți ochi neamul românesc, ne-a dovedit-o în zilele acestea din destul și vizita marelui general francez Berthelot prin diferite ținuturi ale Ardealului, îndeosebi aici în Sibiu la reședința Consiliului dirigent român, (guvernul național român al Transilvaniei).

Dragostea, cu care a venit la noi acest viteaz general, ca reprezentant al celei mai culte națiuni, am văzut-o. Noi de acum încolo, prin muncă și străduință. să dovedim, că merităm să ne ocupăm locul în rândul națiunilor culte din lume.

„Christos se naște, măriți-l“.

(„Foaia Poporului“ din Sibiu 1918).

* * *

Amintiri despre mama mea.

Aș vrea să fac un portret cât de palid al mamei mele *Maria* și să-i descriu viața.

Nu voiu putea scrie despre mama mea, decât în legătură cu soțul ei, tatăl meu *Ioan*.

Oamenii aceștia au avut în satul lor un rol de frunte, *educativ*, căci casa lor era, și pentru ei și pentru cari i-au trecut pragul, un fel de raiu pamântesc. Puțină avere au avut dela părinți, dar au știut s'o sporească, căci la noi s'a muncit și s'a cruțat. Era aproape unicul om în sat, care a cercetat școala grănițarească din Orlat, de unde eșiau mulți ofițeri de seamă.

În casa noastră nu s'a îmbătat nimenea, deși părinții mei au cunoscut 16 perechi de tineri și au botezat cel puțin de cinci ori atîția fini și finuțe. La toți finii, dar absolut la toți, le-au dăruit câte o vițea frumoasă din pră-sila de rasă, iar la cei botezați câte o purcelușă. Bună datină, care azi a dispărut.

S'ar crede, că oamenii aceștia trebuie să fi avut averi mari, dar nu, căci până la 1848 au fost și ei iobagi la nemeșii din *Sângătin*, iar după anul răsmeriții, tata a fost primar 15—16 ani neîntrerupt.

În contact cu notarii unguri, tatăl meu n'a fost ademenit să se spurce cu bucate de dulce, ci au postit cu toți ai casei cele 4 posturi de peste an, cum și Miercurea și Vinerea. După ce a eșit din primărie, a fost prim-epitrop al Bisericii până la moarte chivernisind și sporind averea ei. N'a lipsit nici o Duminecă ori sârbătoare dela Biserică; în sat era vorba; că el o deschide, el o închide. Când lipsea preotul dela slujbă, după ce cânta cu cantorul Medrea toată utrenia, lua Chiriadromionul ori predicele lui Petru Maior și citea ori cuvânta, ca să nu meargă oamenii acasă nemângăiați. Aceasta ar fi caracteristica tatălui meu, mort acum 50 de ani.

Mama mea a avut 7 băieți și 2 fete, dintre cari 4 băieți și 1 fată au supraviețuit, ceilalți murind de timpuriu. Doi dintre frați am cercetat școlile mai înalte, iar doi au rămas acasă la economie împreună cu sora noastră.

Mama era cea mai curată femeie din sat și împrejurimi, unii spun că a fost și frumoasă în tinereța ei. Portul ei a fost cel românesc, pieptar de piele, iarna închis, vara deschis, și cojoc, lucrat în Săliște la Ionu lui Soră, cel mai de seamă cojocar; pe cap purta o învălitoare albă, șorturi negre de păr, și numai târziu de postav negru; în picioare cisme negre, de piele de capră, lucrate frumos, cămăși chindisite cu mătășă neagră și cusute de finuțele ei din giolglu curat și din pânză de in cu cânepă, produse în locurile noastre.

În Biserică locul ei era cel dintâi, încă din anii când era și judeceasă,

La noi acasă, Dumineca și sârbătoarea să curăția și stropia curtea și strada dinaintea porții. Mama îmbrăca copiii, îi lua de mână și-i ducea pe toți la Biserică. Tata era deja acolo, pe când sosiam noi. Sora stătea cu mama, în tindă femeilor, iar noi băieții cam pe lângă stana cântăreților.

N'a fost iertat să ne culcăm, fără a zice rugăciunile, iar dimineața după spălat și îmbrăcat toți eram datori să ne facem rugăciunile. Așa a fost în casa noastră. Tata ținea plugul în curte cu 4 boi prinși în jug și nu pleca până nu-și citea caftismele din Psaltire și celelalte rugăciuni.

Era casă creștinească și aceste obiceiuri frumoase au rămas și la frații mei, roștiți la casa părintească.

Nici azi nu-mi pot da seama, de ce mama ținea mai mult la mine și la sora mea, decât la ceilalți frați. Pentru mine mai ales, nu-i era greu să facă rost de parale, ca să nu duc nici o lipsă tot timpul cât am fost la liceu și la teologie în Sibiu; ba ea îmi dădea și mai târziu ajutor, ca să-mi pot crește fetița și să nu ducem lipsă.

Nimenea n'a vărsat lacrimi mai fierbinți decât mama mea, când mi-a murit soția după un an de viață fericită și nimănuia ca ei nu i-a fost mai milă de copila mea, rămasă orfană la 9 zile după naștere.

La telegrama primită în 1888 despre moartea mamei, am alergat din Aiud, unde eram preot și i-am făcut, cu fratele meu Ioan, o înmormântare vrednică de cinstea și reputația ei. Au slujit 7 preoți, rostind un panegiric duios preotul Munteanu din Gurarăului, mai târziu protopop al Agnitei.

*

Un episod din viața și din energia ei, va putea servi la cunoașterea caracterului ce o împodobia.

Fiind tatăl meu primar, el încassa și dările satului. De regulă încassarile se făceau toamna, prin lunile Octomvrie—Noemvrie. Într-una din zile, tata se pregătea să ducă la percepția din Sibiu darea în sumă de circa 2500—3000 florini. Pe atunci, bani mulți, sumă mare. La noi acasă, așa numita casă domnească, era la stînga dela intrarea prin tindă, iar la dreapta erau înghesuți toți ai familiei în 2 odăi.

Tata se pregătește; calul cu frâul și șeua pe el, aștepta pe stăpân să plece.

Dela o vreme servitorul începu să-și piardă răbdarea; trece în casa mică și spune mamei să vadă de ce întârzie tata. Când intră mamă îl găsi grozav de turburat. Cauza? Cineva, în timpul nopții, îi furase banii de dare. Mama îi spune ca mângăiere: *Stai acasă, eu voiu găsi pe hoț*. Urcă în șea și porni la Sibiu. Acolo știricește la hanul unde trăgeau toți sătenii, dacă nu cumva a fost ieri Vineri și învățătorul dela Aciliu și află că a fost, cumpărându-și un laibăr și o pereche de cisme. Dela birt trece la protopopul Bădilă, cunoscut mamei dela examenele școlare, când luă masa la noi, și aici deasemenea descoperi că învățătorul fusese și pe acolo, plătind protopopului o datorie de 40 florini. Acum mama știa totul. S'a suit din nou călare și n'a venit acasă, ci a mers atî la jandarmii din Miercurea. Acolo a ajuns seara târziu, dar cum sergentul o cunoștea din inspecțiile prin sat, după povestirea întâmplării, luă cu sine încă un jandarm și plecară câteși trei la Aciliu. Se înțelege, că s'a dus deadreptul la *învățător*, un fost străjămeșter, om stricat, care fiind vecin cu noi, știa pe unde se poate intra în casa cu banii de dare, mai ales că nu-l lătrau nici câinii.

La început a tăgăduit, dar după ce i s'a arătat cum a cheltuit banii la Sibiu, n'a mai avut încotro și a mărturisit. Apoi au mers cu toți în pivniță, unde într-o butie u găsit banii rămași, din cari era ȳpsă numai vr'o 50 florini. Strâns în lanțuri, cu banii furați în mână, l-au dus acasă la primar, unde așteptau ai casei cu mare îngrijorare. A predat banii aflați, lipsa a fost înlocuită, iar nenorocitul, care făcuse cheie falsă la casa cea mare, a intrat în temniță pe 8 luni; după ispășirea pedepsei n'a mai dat prin sat, și-a pierdut urma.

Ce se întâmpla, dacă mama nu avea energia și prezența de spirit, ca să dea de urmele hoțului? Ar fi rămas tata păgubit de o sumă mare de bani, fiind silit să vîndă din vite, vinuri și moșie ca să iasă din belea, căci în sat și între domni, nu era nimenea să-l scoată pe el vinovat.

Aceasta e mama mea.

Nicolae Ivan, Episcop.

(Articol publicat în revista „Femea de mâine“ Nr. 6 din anul 1930).

Scrisori, telegrame, felicitări din prilejul aniversării jubilară a P. S. Episcop Nicolae.

Din fericitul prilej al aniversării a 80-a a nașterii P. S. Sale Episcopului nostru Nicolae au prezentat felicitări în persoană toate autoritățile locale, personalitățile marcante între cari menționăm în mod special pe P. S. Sa Episcopul *Dr. Iuliu Hosu* și dl fost Prim-ministru *Dr. Alexandru Vaida-Voevod* și: reprezentanții diferitelor asociații, confesiuni și bresle.

Au trimis scrisori omagiale și telegrame un foarte mare număr de fruntași ai vieții noastre publice, între cari remarcăm îndeosebi pe: d-nii *Iuliu Maniu, Oct. Goga, Aurel Vlad, Sext. Pușcariu, Gen. Prodan, Gen. Florescu, Iuliu Hațiegan, P. S. Episcop Dr. Vasile Lăzărescu, Iuliu Moldovan, Dr. Rudolf Brandsch, Ionel Pop, Aur. Socol, Rector Colan, ases. V. Nistor, Dr. I. Beu, Prof. Marinescu, Prefect E. Dunca d-na Sidonia Docan, Chestor Pulca, Sab. Cioran, Dr. L. Borcea, protop, Blaga, direct. gen. I. Bratu, prot. Al. Baba, R. Popa, Em. Stoica, Șt. Rusu, Aur. Muntean, I. Muntean, Șt. Gheție, Prefect Regman, S. Vlad, etc.*; apoi o serie mare de preoți și cunoscuți, și prietini de-ai P. Sf. Sale.

Vom publica în cartea omagială ce va rezuma festivitățile de aniversare și cuprinsul acestor acte pline de expresii de elogiare și dragoste față de prea iubitul nostru Chiriarh.

